

Publikatieblad

van de Europese Gemeenschappen

ISSN 0378 - 7087

L 245

35e jaargang

26 augustus 1992

Uitgave
in de Nederlandse taal

Wetgeving

Inhoud

I *Besluiten waarvan de publikatie voorwaarde is voor de toepassing*

- ★ Verordening (EEG) nr. 2434/92 van de Raad van 27 juli 1992 tot wijziging van het tweede deel van Verordening (EEG) nr. 1612/68 betreffende het vrije verkeer van werknemers binnen de Gemeenschap 1

II *Besluiten waarvan de publikatie niet voorwaarde is voor de toepassing*

Raad

- ★ Richtlijn 92/56/EEG van de Raad van 24 juni 1992 tot wijziging van Richtlijn 75/129/EEG betreffende de aanpassing van de wetgevingen van de Lid-Staten inzake collectief ontslag 3
- ★ Richtlijn 92/57/EEG van de Raad van 24 juni 1992 betreffende de minimumvoorschriften inzake veiligheid en gezondheid voor tijdelijke en mobiele bouwplaatsen (achtste bijzondere richtlijn in de zin van artikel 16, lid 1, van Richtlijn 89/391/EEG) 6
- ★ Richtlijn 92/58/EEG van de Raad van 24 juni 1992 betreffende de minimumvoorschriften voor de veiligheids- en/of gezondheidssignalering op het werk (negende bijzondere richtlijn in de zin van artikel 16, lid 1, van Richtlijn 89/391/EEG) 23
- 92/440/EEG:
- ★ Besluit van de Raad van 24 juni 1992 met betrekking tot de organisatie van het Europees Jaar van de ouderen en de solidariteit tussen de generaties (1993) 43

Inhoud (vervolg)

92/441/EEG:

- ★ Aanbeveling van de Raad van 24 juni 1992 inzake gemeenschappelijke criteria met betrekking tot toereikende inkomsten en prestaties in de stelsels van sociale bescherming 46

92/442/EEG:

- ★ Aanbeveling van de Raad van 27 juli 1992 betreffende de convergentie van de doelstellingen en het beleid op het gebied van de sociale bescherming 49

92/443/EEG:

- ★ Aanbeveling van de Raad van 27 juli 1992 betreffende de bevordering van werknemersparticipatie in bedrijfswinsten en -resultaten (inclusief aandelenparticipatie) 53

I

(Besluiten waarvan de publikatie voorwaarde is voor de toepassing)

VERORDENING (EEG) Nr. 2434/92 VAN DE RAAD

van 27 juli 1992

tot wijziging van het tweede deel van Verordening (EEG) nr. 1612/68 betreffende het vrije verkeer van werknemers binnen de Gemeenschap

DE RAAD VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

HEEFT DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, inzonderheid op artikel 49,

Artikel 1

Gezien het voorstel van de Commissie ⁽¹⁾,

Verordening (EEG) nr. 1612/68 wordt als volgt gewijzigd:

In samenwerking met het Europese Parlement ⁽²⁾,

1. (niet van toepassing op de Nederlandse tekst);

Gezien het advies van het Economisch en Sociaal Comité ⁽³⁾,

2. in artikel 14:

Overwegende dat het vrije verkeer van werknemers binnen de Gemeenschap een uit het Verdrag voortvloeiend grondrecht is;

— worden in lid 1 de woorden „per streek en per bedrijfstak” geschrapt;

— wordt lid 2 vervangen door:

„2. Met de grootste aandacht voor het advies van het Technisch Comité stelt de Commissie de vorm vast waarin de in lid 1 genoemde inlichtingen worden opgesteld.”;

— worden in de eerste zin van lid 3 de woorden „na overleg met” vervangen door „met de grootste aandacht voor het advies van”;

— (niet van toepassing op de Nederlandse tekst);

Overwegende dat het met het oog op een daadwerkelijk vrij verkeer van de werknemers die onderdaan zijn van de Lid-Staten van de Gemeenschap, nodig is het in Verordening (EEG) nr. 1612/68 ⁽⁴⁾ voorziene compensatiemechanisme voor vraag en aanbod op de arbeidsmarkt te versterken;

3. artikel 15 wordt vervangen door:

„Artikel 15

Overwegende dat het beginsel van non-discriminatie tussen werknemers van de Gemeenschap inhoudt dat de facto en de jure wordt erkend dat alle onderdanen van de Lid-Staten dezelfde voorrang op de arbeidsmarkt genieten als de onderdanen van elke Lid-Staat; dat deze gelijkheid in voorrang ook geldt in het kader van het compensatiemechanisme voor vraag en aanbod op de arbeidsmarkt;

1. De gespecialiseerde dienst van iedere Lid-Staat verstrekt de gespecialiseerde diensten van de andere Lid-Staten en het Europees Coördinatiebureau regelmatig:

Overwegende dat voor een zo groot mogelijke transparantie van de communautaire arbeidsmarkt gezorgd moet worden, met name om te bepalen welke aanvragen om en aanbiedingen van werk voor communautaire compensatie in aanmerking komen,

a) de werkaanbiedingen waaraan door onderdanen van andere Lid-Staten kan worden voldaan;

b) de werkaanbiedingen die aan niet-Lid-Staten gericht worden;

c) de aanvragen om werk ingediend door personen die formeel hebben verklaard in een andere Lid-Staat te willen gaan werken;

d) inlichtingen, per streek en per bedrijfstak, betreffende de werkzoekenden die hebben verklaard metterdaad bereid te zijn in een ander land te gaan werken.

⁽¹⁾ PB nr. C 254 van 28. 9. 1991, blz. 9, en PB nr. C 107 van 28. 4. 1992, blz. 10.

⁽²⁾ PB nr. C 94 van 13. 4. 1992, blz. 202, en besluit van 8 juli 1992 (nog niet verschenen in het Publikatieblad).

⁽³⁾ PB nr. C 40 van 17. 2. 1992, blz. 1.

⁽⁴⁾ PB nr. L 257 van 19. 10. 1968, blz. 2. Verordening laatstelijk gewijzigd bij Verordening (EEG) nr. 312/76 (PB nr. L 39 van 14. 2. 1976, blz. 2).

De gespecialiseerde dienst van iedere Lid-Staat zendt deze inlichtingen zo spoedig mogelijk toe aan de in aanmerking komende diensten en instanties voor de arbeidsvoorziening.

2. De in lid 1 bedoelde aanbiedingen van en aanvragen om werk worden verspreid volgens een uniform systeem dat door het Europees Coördinatiebureau in samenwerking met het Technisch Comité wordt opgesteld.

Indien nodig past het Europees Coördinatiebureau dit systeem aan in samenwerking met het Technisch Comité.”;

4. artikel 16 wordt vervangen door:

„Artikel 16

1. Iedere tot de diensten voor de arbeidsvoorziening van een Lid-Staat gerichte aanbieding van werk, in de zin van artikel 15, wordt door de bevoegde diensten voor de arbeidsvoorziening van de andere betrokken Lid-Staten in behandeling genomen.

Deze diensten zenden de nauwkeurig omschreven en in aanmerking komende sollicitaties toe aan de diensten van de eerste Lid-Staat.

2. De in artikel 15, lid 1, onder c), bedoelde aanvragen om werk worden binnen een redelijke termijn van ten hoogste één maand door de betrokken diensten van de Lid-Staten beantwoord.

3. De diensten voor de arbeidsvoorziening verlenen de werknemers die onderdaan zijn van de Lid-Staten dezelfde voorrang als door de desbetreffende maatregelen aan de nationale werknemers ten opzichte van de onderdanen van niet-Lid-Staten wordt verleend.”;

5. in artikel 17, lid 1:

- (niet van toepassing op de Nederlandse tekst);
- wordt onder a), i), het woord „opgaven” vervangen door „berichten”;
- wordt de tekst onder b) vervangen door:

„b) wisselen de voor aangrenzende gebieden in twee of meer Lid-Staten verantwoordelijke diensten regelmatig gegevens uit betreffende de aanvragen om en aanbiedingen van werk binnen hun ambtsgebied en gaan zij rechtstreeks onder

elkaar en op dezelfde wijze als met de andere diensten voor de arbeidsvoorziening van hun eigen land over tot het nader tot elkaar brengen en de compensatie van aanvragen om en aanbiedingen van werk.

Indien nodig zetten de voor aangrenzende gebieden verantwoordelijke diensten ook structuren voor samenwerking en dienstverlening op ten einde:

- de gebruikers zoveel mogelijk praktische informatie te verschaffen over de diverse aspecten van de mobiliteit en
- de sociale en economische partners, de sociale diensten (met name publieke en particuliere organen, alsmede instanties van algemeen nut) en alle betrokken instellingen een kader van samenhangende maatregelen op het gebied van mobiliteit te verstrekken”;

6. in artikel 19

- wordt lid 1 vervangen door:

„1. Aan de hand van een verslag van de Commissie dat is gebaseerd op de door de Lid-Staten verstrekte inlichtingen, analyseren de Lid-Staten en de Commissie gezamenlijk ten minste eenmaal per jaar de resultaten van de communautaire maatregelen betreffende vraag en aanbod op de arbeidsmarkt.”;

- wordt het volgende lid toegevoegd:

„3. Om de twee jaar stuurt de Commissie aan het Europese Parlement, de Raad en het Economisch en Sociaal Comité een verslag over de tenuitvoerlegging van het tweede gedeelte van deze verordening, waarin de verkregen informatie en de gegevens uit studies en onderzoeken worden samengevat en waarin alle nuttige gegevens over de ontwikkeling van de arbeidsmarkt in de Gemeenschap in het licht worden gesteld.”;

7. artikel 20 wordt geschrapt;

8. de bijlage wordt geschrapt.

Artikel 2

Deze verordening treedt in werking op de dag volgende op die van haar bekendmaking in het *Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen*.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke Lid-Staat.

Gedaan te Brussel, 27 juli 1992.

Voor de Raad
De Voorzitter
N. LAMONT

II

(Besluiten waarvan de publikatie niet voorwaarde is voor de toepassing)

RAAD

RICHTLIJN 92/56/EEG VAN DE RAAD

van 24 juni 1992

tot wijziging van Richtlijn 75/129/EEG betreffende de aanpassing van de wetgevingen van de Lid-Staten inzake collectief ontslag

DE RAAD VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, inzonderheid op artikel 100,

Gezien het voorstel van de Commissie ⁽¹⁾,

Gezien het advies van het Europese Parlement ⁽²⁾,

Gezien het advies van het Economisch en Sociaal Comité ⁽³⁾,

Overwegende dat in het Gemeenschapshandvest van de sociale grondrechten van de werkenden, dat tijdens de bijeenkomst van de Europese Raad te Straatsburg op 9 december 1989 door de Staatshoofden en Regeringsleiders van elf Lid-Staten is aangenomen, in punt 7, eerste alinea, eerste zin, en tweede alinea, in punt 17, eerste alinea, en in punt 18, derde streepje, onder meer het volgende wordt verklaard:

„7. De verwezenlijking van de interne markt moet leiden tot een verbetering van de levensstandaard en arbeidsvoorwaarden van de werkenden in de Europese Gemeenschap [. . . .].

Daar waar nodig moet deze verbetering leiden tot een verdere ontwikkeling van bepaalde aspecten van de arbeidsreglementering, zoals de procedures inzake collectief ontslag of die in verband met faillissementen.

17. De voorlichting, de raadpleging en de inspraak van de werkenden moeten op gepaste wijze worden ontwikkeld, rekening houdend met de in de verschillende Lid-Staten geldende gebruiken.

[. . .]

18. Voorlichting, raadpleging en inspraak moeten tijdig plaatsvinden, met name in de volgende gevallen:

[— . . .]

[— . . .]

— bij procedures inzake collectief ontslag;

[— . . .];”.

Overwegende dat voor de berekening van het aantal ontslagen als bedoeld in de definitie van „collectief ontslag” in de zin van Richtlijn 75/129/EEG van de Raad van 17 februari 1975 betreffende de aanpassing van de wetgevingen van de Lid-Staten inzake collectief ontslag ⁽⁴⁾, andere vormen van beëindiging van de arbeidsovereenkomst die uitgaan van de werkgever, dienen te worden gelijkgesteld met ontslag, op voorwaarde dat het ontslag ten minste vijf werknemers betreft;

Overwegende dat moet worden bepaald dat Richtlijn 75/129/EEG in beginsel ook van toepassing is op collectief ontslag dat het gevolg is van beëindiging van de werkzaamheden van een plaatselijke eenheid ten gevolge van een rechterlijke beslissing;

Overwegende dat aan de Lid-Staten de mogelijkheid moet worden geboden te bepalen dat vertegenwoordigers van de werknemers een beroep kunnen doen op deskundigen in verband met de technische complexiteit van de aangelegenheden waaromtrent voorlichting en raadpleging kunnen plaatsvinden;

⁽¹⁾ PB nr. C 310 van 30. 11. 1991, blz. 5, en PB nr. C 117 van 8. 5. 1982, blz. 10.

⁽²⁾ PB nr. C 94 van 13. 4. 1992, blz. 157.

⁽³⁾ PB nr. C 79 van 30. 3. 1992, blz. 12.

⁽⁴⁾ PB nr. L 48 van 22. 2. 1975, blz. 29.

Overwegende dat de bepalingen van Richtlijn 75/129/EEG dienen te worden verduidelijkt en aangevuld wat betreft de verplichtingen van de werkgever op het stuk van voorlichting en raadpleging van de vertegenwoordigers van de werknemers;

Overwegende dat er zorg voor moet worden gedragen dat de verplichtingen van de werkgevers inzake voorlichting, raadpleging en kennisgeving van toepassing zijn, ongeacht of de beslissing die tot collectief ontslag leidt, uitgaat van de werkgever dan wel van een onderneming die over deze werkgever zeggenschap uitoefent;

Overwegende dat de Lid-Staten er zorg voor dienen te dragen dat aan de werknemersvertegenwoordigers en/of de werknemers administratieve en/of gerechtelijke procedures ter beschikking staan om de nakoming van de in Richtlijn 75/129/EEG omschreven verplichtingen te garanderen,

HEEFT DE VOLGENDE RICHTLIJN VASTGESTELD:

Artikel 1

Richtlijn 75/129/EEG wordt als volgt gewijzigd:

1. artikel 1 wordt als volgt gewijzigd:

a) aan lid 1 wordt de volgende alinea toegevoegd:

„Voor de berekening van het aantal in de eerste alinea, onder a), bedoelde ontslagen wordt daarmee gelijkgesteld elke beëindiging van de arbeidsovereenkomst die uitgaat van de werkgever om een of meer redenen die geen betrekking hebben op de persoon van de werknemers, op voorwaarde dat het ontslag ten minste vijf werknemers betreft.”;

b) lid 2, onder d), wordt geschrapt;

2. afdeling II wordt vervangen door:

„AFDELING II

Voorlichting en raadpleging

Artikel 2

1. Wanneer een werkgever overweegt tot collectief ontslag over te gaan, is hij verplicht de vertegenwoordigers van de werknemers tijdig te raadplegen ten einde tot een akkoord te komen.

2. De raadpleging moet ten minste betrekking hebben op de mogelijkheden om de collectieve ontslagen te voorkomen of in aantal te verminderen alsook op de mogelijkheid de gevolgen ervan te verzachten door het nemen van sociale begeleidingsmaatregelen, meer bepaald om bij te dragen tot de herplaatsing of de omscholing van de ontslagen werknemers.

De Lid-Staten mogen bepalen dat de vertegenwoordigers van de werknemers overeenkomstig de nationale wetgevingen en/of gebruiken een beroep op deskundigen kunnen doen.

3. Ten einde de vertegenwoordigers van de werknemers in staat te stellen constructieve voorstellen te doen, dient de werkgever hun tijdig in de loop van het overleg:

a) alle nuttige gegevens te verstrekken; en

b) in elk geval schriftelijk mede te delen:

- i) de redenen van de voorgenomen ontslagen;
- ii) het aantal en de categorieën van voor ontslag in aanmerking komende werknemers;
- iii) het aantal en de categorieën werknemers die hij gewoonlijk in dienst heeft;
- iv) de periode waarin de ontslagen zouden plaatsvinden;
- v) de criteria die aangelegd zullen worden bij het selecteren van de voor ontslag in aanmerking komende werknemers, voor zover de werkgever krachtens de nationale wetgevingen en/of gebruiken ter zake bevoegd is;
- vi) de wijze van berekening van eventuele afvloeiingsuitkeringen buiten de uitkering die krachtens de nationale wetgevingen en/of gebruiken verschuldigd is.

De werkgever is verplicht de bevoegde overheidsinstantie een afschrift te doen toekomen van ten minste de in de eerste alinea onder b), i) tot en met v), genoemde, schriftelijk medegedeelde gegevens.

4. De in de leden 1, 2 en 3 vastgelegde verplichtingen gelden ongeacht of de beslissing betreffende het collectieve ontslag door de werkgever of door een over de werkgever zeggenschap uitoefenende onderneming wordt genomen.

Bij onderzoek van beweerde gevallen van niet-nakoming van de in deze richtlijn vastgelegde verplichtingen inzake voorlichting, raadpleging en kennisgeving, wordt geen rekening gehouden met een eventueel verweer van de werkgever op grond van het feit dat de onderneming die de tot collectief ontslag leidende beslissing heeft genomen, hem de noodzakelijke informatie niet heeft verstrekt.”;

3. in artikel 3, lid 1, wordt na de eerste alinea de volgende alinea ingevoegd:

„De Lid-Staten kunnen evenwel bepalen dat, wanneer een voorgenomen collectief ontslag verband houdt met de beëindiging van de werkzaamheden van de plaatselijke eenheid voortvloeiende uit een rechterlijke beslissing, de werkgever de bevoegde overheidsinstantie hiervan slechts op haar verzoek schriftelijk kennis dient te geven.”;

4. aan artikel 4 wordt het volgende lid toegevoegd:

„4. De Lid-Staten zijn niet verplicht dit artikel toe te passen op collectieve ontslagen ten gevolge van de beëindiging van de werkzaamheden van een plaatselijke eenheid, wanneer die voortvloeit uit een rechterlijke beslissing.”;

5. aan artikel 5 wordt de volgende zinsnede toegevoegd:

„dan wel de toepassing van voor de werknemers gunstiger contractuele bepalingen te bevorderen of toe te staan.”;

6. het volgende artikel wordt ingevoegd:

„Artikel 5 bis

De Lid-Staten dragen er zorg voor dat de vertegenwoordigers van de werknemers en/of de werknemers over administratieve of gerechtelijke procedures beschikken om de door deze richtlijn opgelegde verplichtingen te doen naleven.”.

Artikel 2

1. De Lid-Staten doen de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen in werking treden om uiterlijk twee jaar na aanneming aan deze richtlijn te voldoen of zorgen er op dat tijdstip voor dat de sociale partners bij overeenkomst de nodige bepalingen invoeren; de Lid-Staten treffen tevens de nodige maatregelen om te allen tijde de bij de richtlijn voorgeschreven resultaten te kunnen waarborgen.

Zij stellen de Commissie daarvan onverwijld in kennis.

2. Wanneer de Lid-Staten de in lid 1 bedoelde bepalingen aannemen, wordt in die bepalingen naar de onderhavige richtlijn verwezen of wordt hiernaar verwezen bij de officiële bekendmaking van die bepalingen. De regels voor deze verwijzing worden vastgesteld door de Lid-Staten.

3. De Lid-Staten delen de Commissie de tekst mede van de voornaamste bepalingen van intern recht die zij op het onder deze richtlijn vallende gebied hebben vastgesteld of vaststellen.

Artikel 3

Deze richtlijn is gericht tot de Lid-Staten.

Gedaan te Luxemburg, 24 juni 1992.

Voor de Raad

De Voorzitter

José da SILVA PENEDA

RICHTLIJN 92/57/EEG VAN DE RAAD

van 24 juni 1992

betreffende de minimumvoorschriften inzake veiligheid en gezondheid voor tijdelijke en mobiele bouwplaatsen (achtste bijzondere richtlijn in de zin van artikel 16, lid 1, van Richtlijn 89/391/EEG)

DE RAAD VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, inzonderheid op artikel 118 A,

Gezien het na raadpleging van het Raadgevend Comité voor de veiligheid, de hygiëne en de gezondheidsbescherming op de arbeidsplaats ingediende voorstel van de Commissie ⁽¹⁾,

In samenwerking met het Europese Parlement ⁽²⁾,

Gezien het advies van het Economisch en Sociaal Comité ⁽³⁾,

Overwegende dat in artikel 118 A van het Verdrag wordt bepaald dat de Raad door middel van richtlijnen minimumvoorschriften vaststelt om de verbetering van met name het arbeidsmilieu te bevorderen, ten einde een betere bescherming van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers te waarborgen;

Overwegende dat volgens dit artikel in deze richtlijn wordt vermeden zodanige administratieve, financiële en juridische verplichtingen op te leggen dat zij oprichting en ontwikkeling van kleine en middelgrote ondernemingen zouden kunnen hinderen;

Overwegende dat in de mededeling van de Commissie over haar programma inzake de veiligheid, de hygiëne en de gezondheid op het werk ⁽⁴⁾ de aanneming van een richtlijn ter waarborging van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers op tijdelijke en mobiele bouwplaatsen wordt aangekondigd;

Overwegende dat de Raad in zijn resolutie van 21 december 1987 betreffende de veiligheid, de hygiëne en de gezondheid op de arbeidsplaats ⁽⁵⁾ akte heeft genomen van het voorstellen van de Commissie hem op korte termijn minimumvoorschriften voor te leggen met betrekking tot tijdelijke en mobiele bouwplaatsen;

Overwegende dat de tijdelijke en de mobiele bouwplaatsen een sector vormen waar de werknemers aan bijzonder grote risico's blootstaan;

Overwegende dat inadequate bouwkundige en/of organisatorische keuzen of een slechte planning van de werken bij de

opzet van het project een rol spelen in meer dan de helft van de arbeidsongevallen op de bouwplaatsen in de Gemeenschap;

Overwegende dat in iedere Lid-Staat de ter zake van de veiligheid en de gezondheid op het werk bevoegde autoriteiten reeds vóór de aanvang van de werken op de hoogte moeten worden gebracht van de uitvoering van werken waarvan de omvang een bepaalde drempel overschrijdt;

Overwegende dat bij de uitvoering van een bouwwerk een gebrek aan coördinatie, met name als gevolg van de gelijktijdige of achtereenvolgende aanwezigheid van verschillende ondernemingen op dezelfde tijdelijke of dezelfde mobiele bouwplaats, een groot aantal arbeidsongevallen tot gevolg kan hebben;

Overwegende dat derhalve een verbetering van de coördinatie tussen de verschillende betrokkenen reeds vanaf het uitwerken van het ontwerp, maar eveneens tijdens de uitvoering daarvan noodzakelijk blijkt;

Overwegende dat het naleven van de minimumvoorschriften die een grotere mate van veiligheid en gezondheid op de tijdelijke en de mobiele bouwplaatsen kunnen garanderen, voor het waarborgen van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers een vereiste is;

Overwegende voorts dat zelfstandigen en werkgevers, wanneer zij zelf beroepsactiviteiten uitoefenen op een tijdelijke of een mobiele bouwplaats, daardoor de veiligheid en de gezondheid van de werknemers in gevaar kunnen brengen;

Overwegende bijgevolg dat de werkingssfeer van enkele desbetreffende bepalingen van Richtlijn 89/655/EEG van de Raad van 30 november 1989 betreffende minimumvoorschriften inzake veiligheid en gezondheid bij het gebruik door werknemers van arbeidsmiddelen op de arbeidsplaats (tweede bijzondere richtlijn) ⁽⁶⁾ en van Richtlijn 89/656/EEG van de Raad van 30 november 1989 betreffende de minimumvoorschriften inzake veiligheid en gezondheid voor het gebruik op het werk van persoonlijke beschermingsmiddelen door de werknemers (derde bijzondere richtlijn) ⁽⁷⁾ ook zelfstandigen en werkgevers die zelf beroepsactiviteiten uitoefenen op de bouwplaats moet bestrijken;

Overwegende dat deze richtlijn een bijzondere richtlijn is in de zin van artikel 16, lid 1, van Richtlijn 89/391/EEG van

⁽¹⁾ PB nr. C 213 van 28. 8. 1990, blz. 2, en PB nr. C 112 van 27. 4. 1991, blz. 4.

⁽²⁾ PB nr. C 78 van 18. 3. 1990, blz. 172, en PB nr. C 150 van 15. 6. 1992.

⁽³⁾ PB nr. C 120 van 6. 5. 1991, blz. 24.

⁽⁴⁾ PB nr. C 28 van 3. 2. 1988, blz. 3.

⁽⁵⁾ PB nr. C 28 van 3. 2. 1988, blz. 1.

⁽⁶⁾ PB nr. L 393 van 30. 12. 1989, blz. 13.

⁽⁷⁾ PB nr. L 393 van 30. 12. 1989, blz. 18.

de Raad van 12 juni 1989 betreffende de tenuitvoerlegging van maatregelen ter bevordering van de verbetering van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers op het werk ⁽¹⁾; dat diensgevolge, onverminderd dwingender en/of specifieke bepalingen van de onderhavige richtlijn, de bepalingen van Richtlijn 89/391/EEG ten volle voor tijdelijke en voor mobiele bouwplaatsen gelden;

Overwegende dat de onderhavige richtlijn een concreet element vormt in het kader van de verwezenlijking van de sociale dimensie van de interne markt, in het bijzonder op het gebied bedoeld in Richtlijn 89/106/EEG van de Raad van 21 december 1988 betreffende de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen der Lid-Staten inzake voor de bouw bestemde produkten ⁽²⁾ en op het gebied bedoeld in Richtlijn 89/440/EEG van de Raad van 18 juli 1989, tot wijziging van Richtlijn 71/305/EEG betreffende de coördinatie van de procedures voor het plaatsen van overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken ⁽³⁾;

Overwegende dat het Raadgevend Comité voor de veiligheid, de hygiëne en de gezondheidsbescherming op de arbeidsplaats krachtens Besluit 74/325/EEG ⁽⁴⁾ door de Commissie wordt geraadpleegd voor het uitwerken van voorstellen op dit gebied,

HEEFT DE VOLGENDE RICHTLIJN VASTGESTELD:

Artikel 1

Doel

1. In deze richtlijn, die de achtste bijzondere richtlijn is in de zin van artikel 16, lid 1, van Richtlijn 89/391/EEG, worden minimumvoorschriften vastgesteld inzake veiligheid en gezondheid voor tijdelijke en mobiele bouwplaatsen als gedefinieerd in artikel 2, onder a).

2. Deze richtlijn is niet van toepassing op boor- en winningswerkzaamheden in de winningsindustrieën in de zin van artikel 1, lid 2, van Besluit 74/326/EEG van de Raad van 27 juni 1974 houdende uitbreiding van de bevoegdheden van het Permanent Orgaan voor de veiligheid en de gezondheidsvoorwaarden in de steenkolenmijnen tot alle winningsindustrieën ⁽⁵⁾.

3. Richtlijn 89/391/EEG geldt ten volle voor het gehele in lid 1 bedoelde terrein, onverminderd de meer dwingende en/of specifieke bepalingen die in de onderhavige richtlijn zijn opgenomen.

⁽¹⁾ PB nr. L 183 van 29. 6. 1989, blz. 1.

⁽²⁾ PB nr. L 40 van 11. 2. 1989, blz. 12.

⁽³⁾ PB nr. L 210 van 21. 7. 1989, blz. 1. Richtlijn gewijzigd bij Beschikking 90/380/EEG van de Commissie (PB nr. L 187 van 19. 7. 1990, blz. 55).

⁽⁴⁾ PB nr. L 185 van 9. 7. 1974, blz. 15. Besluit laatstelijk gewijzigd bij de Toetredingsakte van 1985.

⁽⁵⁾ PB nr. L 185 van 9. 7. 1974, blz. 18.

Artikel 2

Definities

In de zin van deze richtlijn wordt verstaan onder:

- a) tijdelijke of mobiele bouwplaatsen, hierna te noemen „bouwplaatsen”: alle bouwplaatsen waar civieltechnische werken of bouwwerken worden uitgevoerd, waarvan de niet volledige lijst in bijlage I is opgenomen;
- b) opdrachtgever: iedere natuurlijke of rechtspersoon voor wiens rekening een bouwwerk wordt verwezenlijkt;
- c) bouwdirectie: iedere natuurlijke of rechtspersoon die voor rekening van de opdrachtgever zorg draagt voor het ontwerp en/of de uitvoering en/of het toezicht op de uitvoering van het bouwwerk;
- d) zelfstandige: iedere persoon anders dan die bedoeld in artikel 3, onder a) en b), van Richtlijn 89/391/EEG, wiens beroepsactiviteit bijdraagt aan de verwezenlijking van het bouwwerk;
- e) coördinator inzake veiligheid en gezondheid tijdens de uitwerkingssfase van het ontwerp van het bouwwerk: iedere natuurlijke of rechtspersoon die door de opdrachtgever en/of de bouwdirectie ermee belast is om tijdens de uitwerkingssfase van het ontwerp van het bouwwerk de in artikel 5 bedoelde taken te vervullen;
- f) coördinator inzake veiligheid en gezondheid tijdens de verwezenlijking van het bouwwerk: iedere natuurlijke of rechtspersoon die door de opdrachtgever en/of de bouwdirectie ermee belast is om tijdens de verwezenlijking van het bouwwerk de in artikel 6 bedoelde taken te vervullen.

Artikel 3

Coördinatoren — veiligheids- en gezondheidsplan — voorafgaande kennisgeving

1. De opdrachtgever of de bouwdirectie stelt een of meer coördinatoren inzake veiligheid en gezondheid, als omschreven in artikel 2, onder e) en f), aan voor een bouwplaats waarop verscheidene ondernemingen werkzaam zullen zijn.

2. De opdrachtgever of de bouwdirectie ziet erop toe dat er, vóór de opening van de bouwplaats, een veiligheids- en gezondheidsplan overeenkomstig artikel 5, onder b), wordt opgesteld.

De Lid-Staten mogen na overleg met de sociale partners afwijken van de eerste alinea, tenzij het gaat om in bijlage II genoemde werken die bijzondere gevaren meebrengen.

3. De opdrachtgever of de bouwdirectie doet een overeenkomstig bijlage III opgestelde voorafgaande kennisgeving vóór de aanvang van de werkzaamheden aan de bevoegde autoriteiten toekomen in het geval van bouwplaatsen,

- waar de vermoedelijke duur van de werkzaamheden langer dan 30 werkdagen is en waar meer dan 20 werknemers tegelijkertijd aan het werk zijn, of
- waarvan de vermoedelijke duur langer dan 500 mandagen is.

De voorafgaande kennisgeving moet zichtbaar op de bouwplaats worden aangeplakt en zo nodig worden bijgewerkt.

Artikel 4

Uitwerking van het ontwerp van het bouwwerk: algemene principes

In de ontwerp-, studie- en uitwerkingsfasen van het ontwerp van het bouwwerk worden de algemene preventieprincipes inzake veiligheid en gezondheid, als vermeld in Richtlijn 89/391/EEG, door de bouwdirectie en in voorkomend geval door de opdrachtgever in acht genomen en wel met name:

- bij de bouwkundige, technische en/of organisatorische keuzen in verband met de planning van de verschillende werken of werkfasen die tegelijkertijd of na elkaar plaatsvinden;
- bij de raming van de duur van de verwezenlijking van deze verschillende werken of werkfasen.

Telkens wanneer zulks nodig blijkt, wordt tevens rekening gehouden met veiligheids- en gezondheidsplannen en dossiers die zijn opgesteld overeenkomstig artikel 5, onder b) of c), dan wel aangepast overeenkomstig artikel 6, onder c).

Artikel 5

Uitwerking van het ontwerp van het bouwwerk: taken van de coördinatoren

Een overeenkomstig artikel 3, lid 1, aangestelde coördinator inzake veiligheid en gezondheid tijdens de uitwerking van het ontwerp van het bouwwerk:

- a) coördineert de uitvoering van het bepaalde in artikel 4;
- b) stelt een veiligheids- en gezondheidsplan op, of laat dit opstellen, waarin op de betrokken bouwplaats toepasselijke regels staan vermeld, eventueel rekening houdend met de exploitatiewerkzaamheden op de bouwplaats; dit plan moet voorts specifieke maatregelen bevatten met betrekking tot de werkzaamheden die behoren tot een van de categorieën van bijlage II;
- c) stelt een dossier samen dat aan de kenmerken van het bouwwerk is aangepast en waarin de voor de veiligheid

en de gezondheid nuttige elementen staan vermeld waarmee bij eventuele latere werkzaamheden rekening moet worden gehouden.

Artikel 6

Verwezenlijking van het bouwwerk: taken van de coördinatoren

Een overeenkomstig artikel 3, lid 1, aangestelde coördinator inzake veiligheid en gezondheid tijdens de verwezenlijking van het bouwwerk:

- a) coördineert de naleving van de algemene principes inzake preventie en veiligheid:
 - bij de technische en/of organisatorische keuzen in verband met de planning van de verschillende werken of werkfasen die tegelijkertijd of na elkaar worden uitgevoerd;
 - bij de raming van de duur van de uitvoering van deze verschillende werken of werkfasen;
- b) coördineert de tenuitvoerlegging van de relevante bepalingen, om ervoor te zorgen dat de werkgevers en, indien dat nodig is voor de bescherming van de werknemers, de zelfstandigen:
 - de in artikel 8 genoemde principes coherent toepassen;
 - zo nodig het in artikel 5, onder b), bedoelde veiligheids- en gezondheidsplan toepassen;
- c) voert eventuele aanpassingen van het in artikel 5, onder b), bedoelde veiligheids- en gezondheidsplan en het in artikel 5, onder c), bedoelde dossier, uit, of laat deze uitvoeren, naar gelang van de voortgang van de werken en de eventueel daarin aangebrachte wijzigingen;
- d) organiseert de samenwerking en de coördinatie van de werkzaamheden van de werkgevers, ook van die welke elkaar op de bouwplaats opvolgen, met het oog op de bescherming van de werknemers en de preventie van ongevallen en van beroepsmatige gezondheidsrisico's, alsmede de wederzijdse informatie volgens artikel 6, lid 4, van Richtlijn 89/391/EEG, waarbij in voorkomend geval zelfstandigen worden betrokken;
- e) coördineert de controle op de juiste toepassing van de vastgestelde werkprocedures;
- f) treft de nodige maatregelen, opdat alleen bevoegde personen de bouwplaats kunnen betreden.

Artikel 7

Verantwoordelijkheden van bouwdirecties, opdrachtgevers en werkgevers

1. Bouwdirecties of opdrachtgevers die een of meer coördinatoren hebben aangesteld, belast met de in de

artikelen 5 en 6 genoemde taken, zijn niet ontslagen van hun verantwoordelijkheden ter zake.

2. De naleving van de artikelen 5 en 6 en van lid 1 laat het beginsel van de verantwoordelijkheid van de werkgevers als bedoeld in Richtlijn 89/391/EEG onverlet.

Artikel 8

Tenuitvoerlegging van artikel 6 van Richtlijn 89/391/EEG

Bij de uitvoering van het bouwwerk worden de in artikel 6 van Richtlijn 89/391/EEG vermelde principes toegepast, met name wat betreft:

- a) het in goede orde en met voldoende bescherming van de gezondheid in stand houden van de bouwplaats;
- b) de keuze van de plaatsing van de werkplekken rekening houdend met de toegangsmogelijkheden daartoe en de vaststelling van verplaatsingsroutes of -zones of verkeersroutes of -zones;
- c) de voorwaarden voor het interne transport van de verschillende materialen;
- d) het onderhoud, de controle vóór inbedrijfstelling en de periodieke controle van de installaties en toestellen, ten einde gebreken te voorkomen die de veiligheid en gezondheid van de werknemers in gevaar kunnen brengen;
- e) de afbakening en inrichting van zones voor definitieve en tussenopslag van verschillende materialen, met name wanneer het om gevaarlijke materialen of stoffen gaat;
- f) de voorwaarden voor de verwijdering van gebruikte gevaarlijke materialen;
- f) de opslag en de verwijdering of afvoer van afval en puin;
- h) de aanpassing van de daadwerkelijke duur van de verschillende soorten werken of werkfasen afhankelijk van de ontwikkeling van de bouwplaats;
- i) de samenwerking tussen werkgevers en zelfstandigen;
- j) de wisselwerking met exploitatie ter plaatse op of in de nabijheid van de bouwplaats.

Artikel 9

Verplichtingen van de werkgevers

Om de veiligheid en gezondheid op de bouwplaats te waarborgen, en onder de in de artikelen 6 en 7 omschreven voorwaarden:

- a) treffen de werkgevers met name bij de toepassing van artikel 8 maatregelen die in overeenstemming zijn met de minimumvoorschriften van bijlage IV, en

- b) houden zij rekening met de aanwijzingen van de coördinator(en) inzake veiligheid en gezondheid.

Artikel 10

Verplichtingen van andere groepen personen

1. Om de veiligheid en gezondheid op de bouwplaats te waarborgen:

- a) voldoen zelfstandigen mutatis mutandis met name aan:
 - i) artikel 6, lid 4, en artikel 13 van Richtlijn 89/391/EEG en aan artikel 8 en bijlage IV van de onderhavige richtlijn;
 - ii) artikel 4 van Richtlijn 89/655/EEG en aan de desbetreffende bepalingen in de bijlage daarvan;
 - iii) artikel 3, artikel 4, leden 1 tot en met 4 en lid 9, alsmede aan artikel 5 van Richtlijn 89/656/EEG, en
- b) houden zij rekening met de aanwijzingen van de coördinator(en) inzake veiligheid en gezondheid.

2. Ten einde de veiligheid en gezondheid op de bouwplaats te waarborgen, geldt voor werkgevers, wanneer zij zelf een beroepsactiviteit op de bouwplaats uitoefenen, het volgende:

- a) zij voldoen mutatis mutandis met name aan:
 - i) artikel 13 van Richtlijn 89/391/EEG;
 - ii) artikel 4 van Richtlijn 89/655/EEG en aan de desbetreffende bepalingen in de bijlage daarvan;
 - iii) artikel 3, artikel 4, leden 1 tot en met 4 en lid 9, alsmede aan artikel 5 van Richtlijn 89/656/EEG;
- b) zij houden rekening met de aanwijzingen van de coördinator(en) inzake veiligheid en gezondheid.

Artikel 11

Voorlichting van de werknemers

1. Onverminderd artikel 10 van Richtlijn 89/391/EEG, worden de werknemers en/of hun vertegenwoordigers ingelicht over alle te nemen maatregelen ten aanzien van de veiligheid en gezondheid van de werknemers op de bouwplaats.

2. De inlichtingen moeten bevattelijk zijn voor de betrokken werknemers.

Artikel 12

Raadpleging en deelneming van de werknemers

De raadpleging en de deelneming van de werknemers en/of hun vertegenwoordigers ter zake van de onder de artikelen 6, 8 en 9 van de onderhavige richtlijn vallende aangelegenheden

geschieden overeenkomstig artikel 11 van Richtlijn 89/391/EEG, waarbij, gelet op het niveau van de risico's en de omvang van de bouwplaats, een passende coördinatie plaatsvindt tussen de werknemers en/of de werknemersvertegenwoordigers in de ondernemingen die actief zijn op de arbeidsplaats.

Artikel 13

Aanpassing van de bijlagen

1. De aanpassingen van de bijlagen I, II en III worden vastgesteld door de Raad volgens de procedure van artikel 118 A van het Verdrag.

2. De aanpassingen van strikt technische aard van bijlage IV in verband met:

- de vaststelling van richtlijnen op het gebied van de technische harmonisatie en normalisatie met betrekking tot tijdelijke of mobiele bouwplaatsen en/of
- de technische vooruitgang, de ontwikkeling van internationale regelingen of specificaties of van de kennis op het gebied van tijdelijke of mobiele bouwplaatsen

worden vastgesteld volgens de procedure van artikel 17 van Richtlijn 89/391/EEG.

Artikel 14

Slotbepalingen

1. De Lid-Staten doen de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen in werking treden om uiterlijk op 31 december 1993 aan deze richtlijn te voldoen.

Zij stellen de Commissie daarvan onverwijld in kennis.

2. Wanneer de Lid-Staten deze bepalingen aannemen, wordt in die bepalingen naar de onderhavige richtlijn verwezen of wordt hiernaar verwezen bij de officiële bekendmaking van die bepalingen. De regels voor deze verwijzing worden vastgesteld door de Lid-Staten.

3. De Lid-Staten delen de Commissie de tekst van de bepalingen van intern recht mede die zij op het onder deze richtlijn vallende gebied reeds hebben vastgesteld, onderscheidenlijk vaststellen.

4. De Lid-Staten brengen om de vier jaar bij de Commissie verslag uit over de tenuitvoerlegging van de bepalingen van deze richtlijn, onder vermelding van het standpunt van de sociale partners.

Het Europese Parlement, de Raad, het Economisch en Sociaal Comité en het Raadgevend Comité voor de veiligheid, de hygiëne en de gezondheidsbescherming op de arbeidsplaats worden daarvan door de Commissie in kennis gesteld.

5. De Commissie brengt, rekening houdend met het bepaalde in de leden 1, 2, 3 en 4, het Europese Parlement, de Raad en het Economisch en Sociaal Comité periodiek verslag uit over de tenuitvoerlegging van de richtlijn.

Artikel 15

Deze richtlijn is gericht tot de Lid-Staten.

Gedaan te Luxemburg, 24 juni 1992.

Voor de Raad

De Voorzitter

José da SILVA PENEDA

BIJLAGE I**NIET-VOLLEDIGE LIJST VAN CIVIELTECHNISCHE WERKEN EN BOUWWERKEN BEDOELD IN ARTIKEL 2, ONDER a)**

1. Graafwerken	8. Reparatie
2. Grondwerken	9. Ontmanteling
3. Bouw	10. Sloop
4. Montage en demontage van geprefabriceerde elementen	11. Instandhouding
5. Inrichting of outillage	12. Onderhouds-, schilder- en reinigingswerken
6. Verbouwing	13. Sanering
7. Renovatie	

BIJLAGE II**NIET-VOLLEDIGE LIJST VAN WERKEN DIE VOOR DE VEILIGHEID EN DE GEZONDHEID VAN DE WERKNEMERS BIJZONDERE GEVAREN MEEBRENGEN BEDOELD IN ARTIKEL 3, LID 2, TWEEDE ALINEA**

1. Werken die de werknemers aan gevaren van bedelving, vastraken of vallen blootstellen, welke gevaren bijzonder groot zijn door de aard van de werkzaamheden of van de gebruikte procédés of door de omgeving van de arbeidsplaats of de werken (*).
2. Werkzaamheden die de werknemers blootstellen aan chemische of biologische stoffen die een bijzonder gevaar voor de gezondheid en de veiligheid van de werknemers inhouden, of ten aanzien waarvan toezicht op de gezondheid wettelijk verplicht is.
3. Elk werk met ioniserende stralingen waarvoor de aanwijzing is vereist van gecontroleerde of bewaakte zones als omschreven in artikel 20 van Richtlijn 80/836/Euratom (1).
4. Werkzaamheden in de nabijheid van hoogspanningskabels.
5. Werkzaamheden die de werknemers blootstellen aan verdrinkingsgevaar.
6. Graven van putten, ondergrondse en tunnelwerken.
7. Werkzaamheden met duikuitrusting.
8. Werkzaamheden onder overdruk.
9. Werkzaamheden waarbij springstoffen worden gebruikt.
10. Werkzaamheden in verband met de montage of demontage van zware geprefabriceerde elementen.

(*) Ter uitvoering van punt 1 kunnen de Lid-Staten cijfermatige indicaties vaststellen betreffende bijzondere situaties.

(1) PB nr. L 246 van 17. 9. 1980, blz. 1. Richtlijn laatstelijk gewijzigd bij Richtlijn 84/467/Euratom (PB nr. L 265 van 5. 10. 1984, blz. 1).

1. Datum van de mededeling:
2. Volledig adres van de bouwplaats:
3. Opdrachtgever(s) (naam/namen en adres(sen)):
4. Aard van het bouwwerk:
5. Bouwdirectie(s) (naam/namen en adres(sen)):
6. Coördinator(en) inzake veiligheid en gezondheid tijdens de uitwerkingsfase van het ontwerp van het bouwwerk (naam/namen en adres(sen)):
7. Coördinator(en) inzake veiligheid en gezondheid tijdens de verwezenlijkingsfase van het bouwwerk (naam/namen en adres(sen)):
8. Vermoedelijke datum van aanvang der werkzaamheden op de bouwplaats:
9. Vermoedelijke duur van de werkzaamheden op de bouwplaats:
10. Vermoedelijk maximaal aantal werknemers op de bouwplaats:
11. Gepland aantal ondernemingen en zelfstandigen op de bouwplaats:
12. Naam van de reeds geselecteerde ondernemingen:

BIJLAGE IV

MINIMUMVOORSCHRIFTEN INZAKE VEILIGHEID EN GEZONDHEID VAN TOEPASSING OP BOUWPLAATSEN

bedoeld in artikel 9, onder a), en artikel 10, lid 1, onder a), i)

Opmerking vooraf

De in de onderhavige bijlage genoemde verplichtingen zijn van toepassing telkens wanneer de kenmerken van de bouwplaats of de activiteit, de omstandigheden of een risico zulks vereisen.

Onder ruimten worden in de zin van deze bijlage onder andere ook bouwketen verstaan.

DEEL A

ALGEMENE MINIMUMVOORSCHRIFTEN VOOR DE ARBEIDSPLAATSEN OP BOUWPLAATSEN

1. *Stabiliteit en stevigheid*

- 1.1. De materialen, de outillage en algemeen gesproken elk element dat bij welke verplaatsing dan ook de veiligheid en gezondheid van de werknemers in gevaar kan brengen, moeten op passende veilige wijze worden gestabiliseerd.
- 1.2. De toegang tot elke oppervlakte bestaande uit materialen die onvoldoende weerstand bieden, is slechts toegestaan indien de benodigde uitrusting of passende middelen worden geleverd om de werkzaamheden op een veilige manier te verwezenlijken.

2. *Installaties voor energiedistributie*

- 2.1. Deze installaties dienen zodanig te zijn ontworpen en uitgevoerd en te worden gebruikt dat zij geen brand- of ontplofingsgevaar opleveren en dat personen op afdoende wijze worden beschermd tegen het gevaar van elektrocutie door directe of indirecte aanraking.
- 2.2. Bij het ontwerp, de uitvoering en de keuze van het materiaal en de beschermingsvoorzieningen dient rekening te worden gehouden met de aard en het vermogen van de verdeelde energie, externe invloeden en de deskundigheid van de personen die tot delen van de installatie toegang hebben.

3. *Vluchtroutes en nooduitgangen*

- 3.1. Vluchtroutes en nooduitgangen dienen vrij te zijn van obstakels en via de kortste weg naar een veiligheidszone te voeren.
- 3.2. Bij gevaar moeten alle werkplekken snel en onder maximale veiligheidsomstandigheden kunnen worden geëvacueerd.
- 3.3. Het aantal, de verdeling en de afmetingen van de vluchtroutes en uitgangen zijn afhankelijk van de bestemming, de outillage en de afmetingen van de bouwplaats en de ruimten alsmede van het maximale aantal personen dat zich aldaar kan ophouden.
- 3.4. De specifieke vluchtroutes en nooduitgangen dienen gemarkeerd te zijn in overeenstemming met de nationale voorschriften die op Richtlijn 77/576/EEG ⁽¹⁾ zijn gebaseerd.
Deze markering dient duurzaam te zijn en op daarvoor in aanmerking komende plaatsen te worden aangebracht.
- 3.5. De vluchtroutes en nooduitgangen alsmede de verkeersroutes en de deuren die daarop uitkomen dienen vrij te zijn van obstakels zodat ze te allen tijde zonder belemmeringen kunnen worden gebruikt.
- 3.6. Vluchtroutes en nooduitgangen waar verlichting noodzakelijk is, dienen te worden voorzien van een noodverlichting die bij het uitvallen van de elektrische stroom voldoende lichtsterkte bezit.

4. *Brandmelding en -bestrijding*

- 4.1. Afhankelijk van de kenmerken van de bouwplaats en de afmetingen en het gebruik van de ruimten, de aanwezige uitrusting, de fysische en chemische eigenschappen van de aanwezige stoffen of materialen alsmede het maximale aantal personen dat aanwezig kan zijn, dient er een voldoende aantal passende brandbestrijdingsmiddelen en voor zover nodig brandmelders en alarmsystemen te worden geplaatst.

⁽¹⁾ PB nr. L 229 van 7. 9. 1977, blz. 12. Richtlijn laatstelijk gewijzigd bij Richtlijn 79/640/EEG (PB nr. L 183 van 19. 7. 1979, blz. 1).

- 4.2. Deze brandbestrijdingsmiddelen, brandmelders en alarmsystemen dienen regelmatig te worden gecontroleerd en onderhouden.
Op gezette tijden moeten testen en relevante oefeningen plaatsvinden.
- 4.3. De niet-automatische brandbestrijdingsmiddelen dienen gemakkelijk bereikbaar en te gebruiken te zijn.
Zij dienen te worden voorzien van een markering in overeenstemming met de op Richtlijn 77/576/EEG gebaseerde nationale voorschriften.
Deze markering dient duurzaam te zijn en op de daarvoor in aanmerking komende plaatsen te worden aangebracht.
5. *Ventilatie*
De werknemers dienen met inachtneming van de werkmethoden en de fysieke belemmeringen waaraan zij zijn onderworpen, over voldoende verse lucht te beschikken.
Bij gebruik van een ventilatie-inrichting dient deze in gebruiksklare toestand te worden gehouden en de werknemers niet bloot te stellen aan luchtstromingen die de gezondheid schaden.
Een controlesysteem dient storingen te melden wanneer dat voor de gezondheid van de werknemers nodig is.
6. *Blootstelling aan bijzondere risico's*
- 6.1. De werknemers mogen niet worden blootgesteld aan een schadelijk geluidsniveau noch aan schadelijke invloeden van buitenaf (bij voorbeeld gassen, dampen of stof).
- 6.2. Indien werknemers een zone moeten betreden waar de atmosfeer mogelijk een giftige of schadelijke stof of onvoldoende zuurstof bevat, of ontvlambaar kan zijn, dient de atmosfeer in deze zone te worden gecontroleerd en moeten passende maatregelen worden genomen om elk gevaar te voorkomen.
- 6.3. Een werknemers mag in geen enkel geval worden blootgesteld aan een atmosfeer met verhoogd risico.
Hij moet in ieder geval permanent van buitenaf worden geobserveerd en alle passende voorzorgsmaatregelen moeten worden getroffen opdat hem onmiddellijk op doeltreffende wijze hulp kan worden geboden.
7. *Temperatuur*
De temperatuur dient, rekening houdende met de toegepaste werkmethoden en de van de werknemers verlangde lichaamsinspanningen, tijdens het werken te zijn afgestemd op het menselijk organisme.
8. *Natuurlijke en kunstverlichting van werkplekken, ruimten en verkeersroutes op de bouwplaats*
- 8.1. Werkplekken, ruimten en verkeersroutes dienen zoveel mogelijk en voldoende natuurlijk te worden verlicht en 's nachts en overdag wanneer het daglicht niet volstaat op passende en voldoende wijze met kunstlicht te worden verlicht. Eventueel dienen verplaatsbare, schokbestendige lichtbronnen te worden gebruikt.
De voor de kunstverlichting gebruikte kleur mag de waarneming van de markeringstekens of -borden niet wijzigen of beïnvloeden.
- 8.2. De installaties voor de verlichting van ruimten, werkplekken en verkeersroutes dienen zodanig te zijn geplaatst dat het type verlichting voor de werknemers geen ongevallenrisico meebrengt.
- 8.3. Ruimten, werkplekken en verkeersroutes waar het uitvallen van de kunstverlichting grote risico's voor de werknemers kan opleveren dienen met een toereikende noodverlichting te zijn uitgerust.
9. *Deuren en poorten*
- 9.1. Schuifdeuren moeten voorzien zijn van een veiligheidssysteem waardoor verhinderd wordt dat zij uit de rails lopen en omvallen.
- 9.2. Deuren en poorten die naar boven toe opengaan dienen te zijn voorzien van een veiligheidssysteem waardoor zij niet kunnen terugvallen.
- 9.3. Deuren en poorten in het tracé van vluchtroutes dienen op passende wijze te zijn gemarkeerd.
- 9.4. In de onmiddellijke omgeving van poorten die hoofdzakelijk voor het verkeer van voertuigen zijn bestemd, dienen zich, althans wanneer de doorgang voor voetgangers niet veilig is, deuren voor voetgangers te bevinden die duidelijk zichtbaar als zodanig dienen te zijn gemarkeerd en te allen tijde toegankelijk dienen te zijn.

- 9.5. Automatische deuren en poorten dienen zodanig te functioneren dat zij geen gevaar voor de werknemers opleveren.
- Zij dienen te zijn voorzien van gemakkelijk herkenbare en bereikbare noodstopvoorzieningen en dienen, behalve wanneer zij bij stroomonderbreking automatisch opengaan, met de hand te kunnen worden geopend.
10. *Verkeersroutes — gevarenzones*
- 10.1. Verkeersroutes, met inbegrip van trappen, vaste ladders en laadplatforms en -hellingen, moeten zodanig worden berekend, gesitueerd, ingericht en gereedgemaakt dat zij gemakkelijk, volledig veilig en overeenkomstig hun bestemming kunnen worden gebruikt en dat de werknemers die zich in de buurt van deze verkeersroutes bevinden geen enkel risico lopen.
- 10.2. De afmetingen van voor het verkeer van personen en/of goederen bestemde verkeersroutes, inclusief die waar wordt gelost of geladen, dienen te worden afgestemd op het mogelijke aantal gebruikers en de aard van het werk.
- Wanneer op deze verkeersroutes vervoermiddelen worden gebruikt, dient voor de andere op de bouwplaats aanwezige personen een voldoende veiligheidsafstand in acht te worden genomen of dienen passende beschermende maatregelen te worden getroffen.
- De routes dienen duidelijk te worden gemarkeerd, regelmatig gecontroleerd en onderhouden.
- 10.3. De voor voertuigen bestemde verkeersroutes dienen op voldoende afstand te zijn gelegen van deuren, poorten, doorgangen voor voetgangers, gangen en trappen.
- 10.4. Indien de bouwplaats zones bevat waarvoor een beperkte toegang geldt, dienen deze zones te worden uitgerust met voorzieningen die verhinderen dat onbevoegde werknemers deze zones betreden.
- Er dienen de nodige maatregelen te worden getroffen om werknemers die gevarenzones mogen betreden te beschermen.
- Gevarenzones dienen zeer duidelijk gemarkeerd te worden.
11. *Laadplatforms en -hellingen*
- 11.1. Laadplatforms en -hellingen dienen aangepast te zijn aan de omvang van de te vervoeren lasten.
- 11.2. Laadplatforms dienen over ten minste één uitgang te beschikken.
- 11.3. Laadhellingen dienen zo veilig te zijn dat werknemers er niet ten val kunnen komen.
12. *Bewegingsruimte op de werkplek*
- Het oppervlak van de werkplek moet zodanig zijn ingedeeld dat de werknemers rekening houdend met de aanwezige noodzakelijke uitrusting of materialen, voldoende bewegingsvrijheid voor hun werkzaamheden hebben.
13. *Eerste hulp*
- 13.1. De werkgever dient ervoor te zorgen dat er op elk moment gekwalificeerd personeel aanwezig is om eerste hulp te verlenen.
- Er dienen maatregelen te worden getroffen om werknemers die betrokken zijn bij een ongeval of die plotseling onwel worden, te kunnen vervoeren voor medische verzorging.
- 13.2. Wanneer de omvang van de bouwplaats of de aard van de werkzaamheden dat noodzakelijk maakt, dienen een of meer ruimten beschikbaar te zijn voor het verlenen van eerste hulp.
- 13.3. De voor het verlenen van eerste hulp bestemde ruimten dienen te worden voorzien van de uitrusting en de materialen die voor deze hulp absoluut noodzakelijk zijn en dienen gemakkelijk met brancards toegankelijk te zijn.
- Zij moeten worden gemarkeerd overeenkomstig de op Richtlijn 77/576/EEG gebaseerde nationale voorschriften.
- 13.4. Ook op alle plaatsen waar de arbeidsomstandigheden dat vereisen dient materiaal voor eerste hulp aanwezig te zijn.
- Dit materiaal dient te zijn voorzien van een passende markering en dient gemakkelijk bereikbaar te zijn.
- Het adres en het telefoonnummer van de plaatselijke eerste hulp moeten duidelijk zichtbaar zijn aangegeven.

14. *Sanitaire voorzieningen*

14.1. *Kleedkamers en garderobekasten*

- 14.1.1. Indien de werknemers speciale werkkleding moeten dragen en hun uit gezondheids- of betamelijkheids-overwegingen niet kan worden verzocht zich in een andere ruimte om te kleden, dienen er voor hen geschikte kleedruimten beschikbaar gesteld te worden.

De kleedruimten dienen gemakkelijk toegankelijk, ruim genoeg en van zitplaatsen voorzien te zijn.

- 14.1.2. De kleedruimten dienen groot genoeg te zijn en zodanig te zijn uitgerust dat de werknemers eventueel hun werkkleding alsmede hun eigen kleding en persoonlijke eigendommen kunnen laten drogen en deze achter slot en grendel kunnen opbergen.

Indien de omstandigheden zulks vereisen (gevaarlijke stoffen, vocht en vuil) dienen werkkleding en eigen kleding en persoonlijke eigendommen afzonderlijk te kunnen worden bewaard.

- 14.1.3. Er dienen aparte kleedruimten voor mannen en vrouwen te worden ingericht of die ruimten dienen gescheiden te worden gebruikt.

- 14.1.4. Wanneer er geen kleedkamers in de zin van punt 14.1.1, eerste alinea, nodig zijn, dient elke werknemer te kunnen beschikken over een ruimte waar hij zijn eigen kleding en persoonlijke eigendommen achter slot en grendel kan bewaren.

14.2. *Douches en wastafels*

- 14.2.1. Wanneer de aard van het werk of de zorg voor de gezondheid dat noodzakelijk maakt, dienen er voldoende geschikte douches ter beschikking van de werknemers te worden gesteld.

Voor mannen en vrouwen dienen aparte doucheruimten te worden ingericht of de doucheruimten dienen gescheiden te worden gebruikt.

- 14.2.2. De doucheruimten dienen groot genoeg te zijn om elke werknemer in staat te stellen zonder belemmeringen en onder passende hygiënische omstandigheden toilet te maken.

De douchecellen dienen van warm en koud stromend water te zijn voorzien.

- 14.2.3. Wanneer er geen douches in de zin van punt 14.2.1, eerste alinea, noodzakelijk zijn, dienen in de nabijheid van de werkplekken en de kleedruimten voldoende geschikte wastafels met stromend (zo nodig warm) water te worden geplaatst.

Voor mannen en vrouwen dienen er aparte wastafels te worden geplaatst of de wastafels dienen gescheiden te worden gebruikt, wanneer de betamelijkheid zulks vereist.

- 14.2.4. Indien de douche- of wasruimten en de kleedruimten van elkaar gescheiden zijn, dienen deze ruimten onderling met elkaar in verbinding te staan.

14.3. *Toiletten en wasgelegenheid*

De werknemers dienen in de nabijheid van hun werkplek te kunnen beschikken over verpozingsruimten, kleedkamers en douche- of wasruimten en speciale ruimten voorzien van voldoende toiletten en wastafels.

Voor mannen en vrouwen dienen aparte toiletten te worden ingericht of de toiletten dienen gescheiden te worden gebruikt.

15. *Verpozingsruimten en onderkomens*

- 15.1. Wanneer de veiligheid of de gezondheid van de werknemers zulks met name vanwege de aard van het werk of het aantal werknemers of vanwege de afgelegenheid van de bouwplaats noodzakelijk maakt, dienen de werknemers de beschikking te hebben over gemakkelijk bereikbare verpozingsruimten en/of onderkomens.

- 15.2. De verpozingsruimten en/of onderkomens dienen voldoende ruim bemeten te zijn en uitgerust met een gezien het aantal werknemers voldoende aantal tafels en stoelen met rugleuning.

- 15.3. Bij ontbreken van dergelijke ruimten dienen de werknemers de beschikking te hebben over andere faciliteiten waar zij zich tijdens werkpauzes kunnen ophouden.

- 15.4. Vaste onderkomens moeten voldoende sanitaire voorzieningen, een eetruimte en een ontspanningsruimte omvatten, behalve indien zij slechts bij uitzondering worden gebruikt.
- Zij moeten uitgerust zijn met bedden, kasten, tafels en stoelen met rugleuning met inachtneming van het aantal werknemers, en bij de verdeling moet rekening worden gehouden met de eventuele aanwezigheid van werknemers van beide seksen.
- 15.5. In de verpozingsruimten en onderkomens dienen de nodige maatregelen te worden getroffen om niet-rokers te beschermen tegen de door tabaksrook veroorzaakte overlast.
16. *Zwangere vrouwen en zogende moeders*
- Zwangere vrouwen en zogende moeders moeten de gelegenheid hebben om onder passende omstandigheden te gaan liggen om uit te rusten.
17. *Gehandicapte werknemers*
- Bij de inrichting van werkplaatsen dient, in voorkomend geval, rekening te worden gehouden met gehandicapte werknemers.
- Dit geldt met name voor deuren, verkeersroutes, trappen, douches, wastafels en toiletten en werkplekken die door gehandicapte werknemers worden gebruikt en werkplekken waar zij rechtstreeks werkzaam zijn.
18. *Voorschriften van uiteenlopende aard*
- 18.1. De omgeving en de omtrek van de bouwplaats dienen te worden gemarkeerd en te zijn omgeven door afzettingen, zodat zij duidelijk zichtbaar en als zodanig herkenbaar zijn.
- 18.2. De werknemers dienen zowel op de bouwplaats, als in de verschillende ruimten en in de nabijheid van de werkplek, over voldoende drinkwater en eventueel over een andere geschikte, alcoholvrije drank te kunnen beschikken.
- 18.3. De werknemers dienen:
- over faciliteiten te beschikken om hun maaltijden onder bevredigende omstandigheden te kunnen nuttigen;
 - zo nodig over faciliteiten te beschikken om hun maaltijden onder bevredigende omstandigheden te kunnen bereiden.

DEEL B

MINIMUMVOORSCHRIFTEN VOOR DE WERKPLEKKEN OP BOUWPLAATSEN

Inleidende opmerking

Indien specifieke omstandigheden zulks vereisen, moet de indeling van de minimumvoorschriften in twee afdelingen, zoals hierna is gedaan, niet bindend worden geacht.

Afdeling I

Werkplekken in ruimten op de bouwplaatsen

1. *Stabiliteit en stevigheid*
- De ruimten moeten een constructie en een stabiliteit bezitten die aangepast zijn aan de aard van het gebruik dat ervan wordt gemaakt.
2. *Deuren van nooduitgangen*
- De deuren van nooduitgangen dienen naar buiten open te gaan.
- Deze deuren moeten op zodanige wijze zijn gesloten dat ze gemakkelijk en onmiddellijk kunnen worden geopend door iedereen die ze in geval van nood moet gebruiken.
- Schuif- en draaideuren mogen niet als nooduitgang worden gebruikt.

3.6 *Ventilatie*

Indien klimaatregelings- of mechanische ventilatie-inrichtingen worden gebruikt moeten deze zodanig functioneren dat de werknemers niet aan hinderlijke luchtstromen worden blootgesteld.

Stortplaatsen van vuil en verontreinigingen die als gevolg van de vervuiling van de in te ademen lucht een direct gevaar voor de gezondheid van de werknemers kunnen opleveren, dienen snel te worden verwijderd.

4. *Temperatuur*

4.1. De temperatuur van verpozingsruimten, ruimten voor personeelsleden die avond- of nachtdienst hebben, sanitaire ruimten, kantines en ruimten voor eerste hulp dient op de specifieke bestemming van deze ruimten te worden afgestemd.

4.2. Ramen, bovenlichten en glazen wanden dienen zodanig te worden geconstrueerd dat, rekening houdende met de aard van het werk en het gebruik van de ruimte, een te grote zonsinstraling kan worden voorkomen.

5. *Natuurlijke en kunstverlichting*

De werkplaatsen dienen zoveel mogelijk met voldoende natuurlijk licht te worden verlicht en uitgerust te zijn met voorzieningen voor kunstverlichting die geschikt zijn om de veiligheid en de gezondheid van de werknemers te beschermen.

6. *Vloeren, muren en plafonds van de ruimten*

6.1. De vloeren van de ruimten mogen geen oneffenheden, gaten of gevaarlijke hellingen vertonen; zij moeten vast, stabiel en niet glad zijn.

6.2. De oppervlakken van vloeren, muren en plafonds in de ruimten moeten gereinigd en afgekrabd kunnen worden om de juist hygiënische omstandigheden te bereiken.

6.3. Transparante of lichtdoorlatende wanden en met name volledig glazen wanden in de ruimten of in de onmiddellijke omgeving van werkplekken en verkeersroutes, dienen duidelijk te worden gemarkeerd en van veiligheidsmateriaal vervaardigd te zijn of goed gescheiden te zijn van deze werkplekken en verkeersroutes en wel zodanig dat de werknemers niet met deze wanden in aanraking kunnen komen en niet gewond kunnen raken bij verbrijzeling ervan.

7. *Ramen en bovenlichten van de ruimten*

7.1. Ramen, bovenlichten en ventilatie-inrichtingen dienen door de werknemers zonder risico te kunnen worden geopend, gesloten, geregeld en vastgezet.

In geopende stand mogen zij geen gevaar voor de werknemers opleveren.

7.2. Ramen en bovenlichten dienen zodanig te zijn ontworpen en uitgerust dat zij kunnen worden schoongemaakt zonder gevaar voor de werknemers die dit schoonmaakwerk verrichten of voor de aanwezige werknemers.

8. *Deuren en poorten*

8.1. De lokatie, het aantal, de gebruikte materialen en de afmetingen van deuren en poorten zijn afhankelijk van de aard en de bestemming van de ruimten.

8.2. Op doorzichtige deuren dient op ooghoogte een markering te worden aangebracht.

8.3. Klapdeuren en -poorten moeten transparant zijn of van transparante kijkvensters zijn voorzien.

8.4. Wanneer de transparante of lichtdoorlatende oppervlakten van deuren en poorten niet van veiligheidsmateriaal zijn vervaardigd en de vrees bestaat dat werknemers bij het verbrijzelen van een van deze oppervlakten gewond kunnen raken, dienen deze oppervlakten tegen indrukken of induwen te zijn beschermd.

9. *Verkeersroutes*

Voor zover gebruik en uitrusting van de ruimten dat noodzakelijk maken om de veiligheid van de werknemers te garanderen, dienen de verkeersroutes duidelijk te worden afgebakend.

10. *Specifieke maatregelen voor roltrappen en -paden*

Roltrappen en -paden moeten veilig functioneren.

Zij dienen van de nodige veiligheidsinrichtingen te zijn voorzien.

Zij dienen met gemakkelijk herkenbare en toegankelijke noodstopvoorzieningen te zijn uitgerust.

11. *Afmetingen en luchtvolume van de ruimten*

Arbeidsruimten dienen een zodanige oppervlakte en hoogte te bezitten dat de werknemers zonder gevaar voor hun veiligheid, gezondheid of welzijn hun werk kunnen doen.

Afdeling II

Werkplekken in de open lucht op bouwplaatsen

1. *Stabiliteit en stevigheid*

1.1. Hoger of lager gesitueerde mobiele of vaste werkplekken moeten stevig en stabiel zijn, waarbij rekening wordt gehouden met:

- het aantal werknemers dat zich op een plek bevindt,
- de maximale belasting en de verdeling daarvan,
- eventuele externe invloeden.

Indien de ondersteunende en de andere samenstellende delen van deze werkplekken zelf niet stabiel zijn, moet men voor stabiliteit zorgen door middel van geschikte, veilige bevestigingsmiddelen ten einde een toevallige of ongewilde verplaatsing van de gehele werkplek of delen ervan te voorkomen.

1.2. *Controle*

De stabiliteit en de stevigheid moeten adequaat en vooral na een eventuele wijziging van de hoogte of van de diepte van de werkplek worden gecontroleerd.

2. *Installaties voor energiedistributie*

2.1. Op de bouwplaats aanwezige installaties voor energiedistributie, met name die welke aan externe invloeden blootstaan, dienen regelmatig te worden gecontroleerd en onderhouden.

2.2. Installaties die al vóór het begin van de werkzaamheden op de bouwplaats aanwezig waren dienen te worden geïdentificeerd, gecontroleerd en duidelijk gekenmerkt.

2.3. Wanneer er bovengrondse elektriciteitsleidingen zijn, dienen deze zoveel mogelijk hetzij buiten de bouwplaats om te worden geleid, hetzij spanningloos te worden gemaakt.

Indien dit niet mogelijk is, moeten er hekken of waarschuwingen worden geplaatst om voertuigen en installaties op een afstand te houden.

Wanneer voertuigen op de bouwplaats onder elektriciteitsleidingen door moeten rijden, dienen passende waarschuwingen en een bescherming onder deze draden te zijn aangebracht.

3. *Ongunstige weeromstandigheden*

De werknemers moeten worden beschermd tegen ongunstige weersomstandigheden die hun veiligheid en gezondheid in gevaar kunnen brengen.

4. *Vallende voorwerpen*

De werknemers moeten, wanneer dat technisch mogelijk is, als groep met algemene middelen tegen vallende voorwerpen worden beschermd.

Materialen en uitrusting moeten zodanig worden geplaatst of gestapeld dat zij niet kunnen instorten, verschuiven, omvallen of kantelen.

Zo nodig moet er op de bouwplaats in overdekte doorgangen worden voorzien of moet de toegang tot gevaarlijke zones onmogelijk worden gemaakt.

5. *Naar beneden vallen van grote hoogte*
- 5.1. Het vallen van grote hoogte moet materieel worden voorkomen door met name stevige leuningen die hoog genoeg zijn en ten minste een kantplank, een handleuning en een tussenregel of een andere gelijkwaardige voorziening hebben.
- 5.2. Werkzaamheden op grote hoogte mogen in beginsel alleen worden uitgevoerd met behulp van adequate uitrusting en algemene beschermingsmiddelen zoals leuningen, platforms en vangnetten.
- Indien het gebruik van dergelijke uitrustingen is uitgesloten op grond van de aard van de werkzaamheden, dient te worden voorzien in passende toegangsmiddelen en gebruik te worden gemaakt van een hangtuig of andere veiligheidsvoorzieningen met verankering.
6. *Bouwsteigers en ladders (*)*
- 6.1. Iedere steiger moet naar behoren zijn ontworpen, geconstrueerd en onderhouden, zodat hij niet kan instorten of bij toeval gaan schuiven.
- 6.2. De platforms, doorgangen en ladders van de bouwsteiger moeten dusdanig worden geconstrueerd, gedimensioneerd, beschermd en gebruikt dat niemand kan vallen of door vallende voorwerpen kan worden getroffen.
- 6.3. De steigers moeten door een bevoegd persoon worden geïnspecteerd:
- a) vóór hun ingebruikname;
 - b) daarna, op gezette tijden;
 - c) na iedere wijziging, periode van niet-gebruiken, blootstelling aan weer en wind of aardbevingen, of andere omstandigheden waardoor de stevigheid of stabiliteit ervan mogelijk is aangetast.
- 6.4. De ladders moeten stevig genoeg zijn en op de juiste wijze worden onderhouden.
- Zij moeten op de juiste wijze worden gebruikt op de plaatsen waarvoor zij bestemd zijn.
- 6.5. De verrijdbare steigers moeten worden beveiligd tegen ongewilde verplaatsingen.
7. *Hefapparatuur (*)*
- 7.1. Iedere hefmachine en elk hulpstuk, met inbegrip van de bestanddelen, bevestigingspunten, verankeringen en steunen moeten:
- a) goed zijn ontworpen en geconstrueerd en stevig genoeg zijn voor het gebruik dat ervan wordt gemaakt;
 - b) op de juiste wijze worden geïnstalleerd en gebruikt;
 - c) in een goede staat van onderhoud zijn;
 - d) overeenkomstig de vigerende wetsvoorschriften regelmatig worden nagekeken en aan tests en controles worden onderworpen;
 - e) worden bediend door gekwalificeerde werknemers die hiervoor speciaal zijn opgeleid.
- 7.2. Op elke hefmachine en elk hulpstuk moet het maximumlaadvermogen duidelijk zichtbaar zijn aangegeven.
- 7.3. De hefapparatuur en de hulpstukken mogen niet voor andere doeleinden worden gebruikt dan die waarvoor zij bestemd zijn.
8. *Voertuigen en grondverzet- en materiaalverladingsmachines (*)*
- 8.1. Alle voertuigen en grondverzet- en materiaalverladingsmachines moeten:
- a) vakkundig zijn ontworpen en geconstrueerd, waarbij zoveel mogelijk rekening is gehouden met de beginselen van de ergonomie;
 - b) in een goede staat van onderhoud zijn;
 - c) op de juiste wijze worden gebruikt.

(*) Dit punt zal worden gepreciseerd in het kader van de toekomstige richtlijn tot wijziging van Richtlijn 89/655/EEG, met name ter aanvulling van punt 3 van de bijlage van deze richtlijn.

- 8.2. De bestuurders en bedieners van voertuigen en machines voor grondverzetwerkzaamheden en materiaalverlading moeten hiervoor speciaal zijn opgeleid.
- 8.3. Er moeten voorzorgsmaatregelen worden getroffen om te voorkomen dat voertuigen of machines voor grondverzetwerkzaamheden en materiaalverlading in uitgravingen of in het water terechtkomen.
- 8.4. Eventueel moeten grondverzet- en materiaalverladingsmachines voorzien zijn van een constructie die moet voorkomen dat de bestuurder, ingeval de machine omslaat, wordt verpletterd en die bescherming biedt tegen vallende voorwerpen.
9. *Installaties, machines en uitrustingen (*)*
- 9.1. Installaties, machines en uitrustingen, met inbegrip van al dan niet gemotoriseerde handwerktuigen, moeten:
- a) vakkundig zijn ontworpen en geconstrueerd, waarbij zoveel mogelijk rekening is gehouden met de beginselen van de ergonomie;
 - b) in een goede staat van onderhoud zijn;
 - c) uitsluitend worden gebruikt voor werkzaamheden waarvoor zij zijn ontworpen;
 - d) worden bediend door werknemers die hiervoor speciaal zijn opgeleid.
- 9.2. Installaties en toestellen onder druk moeten, overeenkomstig de vigerende wetsvoorschriften, regelmatig worden nagekeken en aan tests en controles worden onderworpen.
10. *Uitgravingen, bouwputten, ondergrondse werkzaamheden, tunnels, grondverzetwerkzaamheden*
- 10.1. Bij een uitgraving, bouwput, ondergronds werk of tunnel moeten passende voorzorgsmaatregelen worden genomen:
- a) door middel van passende stut- of taludwerkzaamheden;
 - b) om gevaren in verband met het vallen van personen, materiaal of voorwerpen dan wel overstromingsgevaar te voorkomen;
 - c) om te zorgen voor voldoende ventilatie op alle werkplekken zodat er een gezonde werkomgeving ontstaat die niet gevaarlijk of schadelijk is voor de luchtwegen;
 - d) om de werknemers de gelegenheid te bieden om zich in geval van brand, overstroming of instorting in veiligheid te brengen.
- 10.2. Vóór het begin van de grondverzetwerkzaamheden moeten maatregelen worden getroffen om gevaren in verband met ondergrondse kabels en andere distributiesystemen op te sporen en tot een minimum te beperken.
- 10.3. Er moeten veilige wegen naar en vanuit de uitgraving worden aangelegd.
- 10.4. De uitgegraven aarde, het materiaal en de voertuigen die in gebruik zijn moeten op veilige afstand van de uitgravingen worden gehouden; in voorkomend geval moet passend hekwerk worden geplaatst.
11. *Sloopwerkzaamheden*
- Indien de sloop van een gebouw of een werk gevaar kan opleveren:
- a) moeten passende voorzorgen, methoden en procedures worden aanvaard;
 - b) mogen de werkzaamheden slechts worden gepland en uitgevoerd onder toezicht van een bevoegd persoon.
12. *Metaal- en betonconstructies, bekisting en zware prefabelementen*
- 12.1. Metaal- en betonconstructies en hun onderdelen, bekistingen, prefabelementen of tijdelijke stutten en schoren mogen slechts worden gemonteerd of gedemonteerd onder toezicht van een bevoegd persoon.
- 12.2. Er moeten toereikende voorzorgsmaatregelen worden getroffen om de werknemers te beschermen tegen gevaren die samenhangen met de breekbaarheid of de tijdelijke instabiliteit van een werk.

(*) Dit punt zal worden gepreciseerd in het kader van de toekomstige richtlijn tot wijziging van Richtlijn 89/655/EEG, met name ter aanvulling van punt 3 van de bijlage van deze richtlijn.

- 12.3. Bekistingen, tijdelijke stutten en schoren moeten zodanig ontworpen, berekend, geïnstalleerd en onderhouden worden dat zij zonder gevaar de spanning kunnen dragen waaraan zij kunnen blootstaan.
13. *Bouwkuipen en caissons*
- 13.1. Alle bouwkuipen en caissons moeten:
- a) goed geconstrueerd zijn, met geschikt en stevig materiaal dat voldoende resistent is;
 - b) voorzien zijn van een adequate uitrusting die de werknemers in staat stelt een veilig onderkomen te vinden wanneer water of materiaal binnendringt.
- 13.2. Een bouwkuip of caisson mag slechts worden gebouwd, geïnstalleerd, aangepast of gedemonteerd onder toezicht van een bevoegd persoon.
- 13.3. Alle bouwkuipen en caissons moeten regelmatig door een bevoegd persoon worden geïnspecteerd.
14. *Werken op het dak*
- 14.1. Indien zulks nodig is om risico's te voorkomen of wanneer de hoogte of de helling de door de Lid-Staten vastgestelde waarden overschrijden, moeten algemeen preventieve maatregelen worden getroffen om te vermijden dat werknemers, werktuigen of andere voorwerpen of materialen vallen.
- 14.2. Indien werknemers moeten werken op of in de nabijheid van een dak of een ander oppervlak van breekbaar materiaal waar men door kan vallen, moeten preventieve maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat zij het oppervlak van breekbaar materiaal per vergissing betreden of ten val komen.
-

RICHTLIJN 92/58/EEG VAN DE RAAD

van 24 juni 1992

betreffende de minimumvoorschriften voor de veiligheids- en/of gezondheidssignalering op het werk
(negende bijzondere richtlijn in de zin van artikel 16, lid 1, van Richtlijn 89/391/EEG)

DE RAAD VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, inzonderheid op artikel 118 A,

Gezien het voorstel van de Commissie, ingediend na overleg met het Raadgevend Comité voor de veiligheid, de hygiëne en de gezondheidsbescherming op de arbeidsplaats ⁽¹⁾,

In samenwerking met het Europese Parlement ⁽²⁾,

Gezien het advies van het Economisch en Sociaal Comité ⁽³⁾,

Overwegende dat in artikel 118 A van het Verdrag wordt bepaald dat de Raad door middel van richtlijnen de minimumvoorschriften vaststelt om de verbetering van met name het arbeidsmilieu te bevorderen, ten einde de veiligheid en de gezondheid van de werknemers te beschermen;

Overwegende dat volgens genoemd artikel in deze richtlijnen wordt vermeden zodanige administratieve, financiële en juridische verplichtingen op te leggen dat zij oprichting en ontwikkeling van kleine en middelgrote ondernemingen zouden kunnen hinderen;

Overwegende dat de mededeling van de Commissie over haar programma inzake de veiligheid, de hygiëne en de gezondheid op het werk ⁽⁴⁾ voorziet in de herziening en uitbreiding van de werkingssfeer van Richtlijn 77/576/EEG van de Raad van 25 juli 1977 betreffende de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de Lid-Staten inzake de veiligheidssignalering op de arbeidsplaats ⁽⁵⁾;

Overwegende dat de Raad in zijn resolutie van 21 december 1987 betreffende de veiligheid, de hygiëne en de gezondheid op de arbeidsplaats ⁽⁶⁾ nota heeft genomen van het voorstellen van de Commissie om hem op korte termijn een voorstel voor herziening en uitbreiding van voornoemde richtlijn voor te leggen;

Overwegende dat Richtlijn 77/576/EEG om redenen van rationaliteit en duidelijkheid door de onderhavige richtlijn dient te worden vervangen;

Overwegende dat de onderhavige richtlijn een bijzondere richtlijn is in de zin van artikel 16, lid 1, van Richtlijn 89/391/EEG van de Raad van 12 juni 1989 betreffende de tenuitvoerlegging van maatregelen ter bevordering van de verbetering van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers op het werk ⁽⁷⁾; dat de bepalingen van laatstgenoemde richtlijn derhalve ten volle van toepassing zijn op de veiligheids- en gezondheidssignalering op het werk, onverminderd meer dwingende en/of specifieke bepalingen die in de onderhavige richtlijn zijn opgenomen;

Overwegende dat de bestaande communautaire regelgeving inzonderheid betrekking heeft op veiligheidsborden en de signalering van obstakels en gevaarlijke plaatsen en daardoor beperkt is tot een beperkt aantal signaleringswijzen;

Overwegende dat een dergelijke beperking tot gevolg heeft dat bepaalde risico's niet op adequate wijze worden gesignaleerd; dat er derhalve nieuwe signaleringswijzen dienen te worden geïntroduceerd ten einde de werkgevers en werknemers in staat te stellen risico's voor de veiligheid en/of gezondheid op het werk te herkennen en te vermijden;

Overwegende dat er een veiligheids- en/of gezondheidssignalering moet bestaan, wanneer risico's niet kunnen worden voorkomen of niet voldoende kunnen worden beperkt door de collectieve technische beschermingsmiddelen of door maatregelen, methoden of handelwijzen in de sfeer van de werkorganisatie;

Overwegende dat de talrijke verschillen inzake veiligheids- en/of gezondheidssignalering die momenteel tussen de Lid-Staten bestaan tot onveiligheid kunnen leiden, die nog in de hand kan worden gewerkt door het vrije verkeer van werknemers in het kader van de interne markt;

Overwegende dat het gebruik op het werk van een geharmoniseerde signalering er in de regel toe zal bijdragen dat de door taal- en cultuurverschillen tussen de werknemers veroorzaakte risico's worden beperkt;

Overwegende dat deze richtlijn een concreet element vormt in het kader van de verwezenlijking van de sociale dimensie van de interne markt;

Overwegende dat het Raadgevend Comité voor de veiligheid, de hygiëne en de gezondheidsbescherming op de arbeidsplaats, krachtens Besluit 74/325/EEG ⁽⁸⁾, door de Commissie wordt geraadpleegd voor het uitwerken van voorstellen op dit gebied,

⁽⁷⁾ PB nr. L 183 van 29. 6. 1989, blz. 1.

⁽⁸⁾ PB nr. L 185 van 9. 7. 1974, blz. 15. Besluit laatstelijk gewijzigd bij de Toetredingsakte van 1985.

⁽¹⁾ PB nr. C 53 van 28. 2. 1991, blz. 42, en PB nr. C 279 van 26.10. 1991, blz. 13.

⁽²⁾ PB nr. C 240 van 16. 9. 1991, blz. 102, en PB nr. C 150 van 15. 6. 1992.

⁽³⁾ PB nr. C 159 van 17. 6. 1991, blz. 9.

⁽⁴⁾ PB nr. C 28 van 3. 2. 1988, blz. 3.

⁽⁵⁾ PB nr. L 229 van 7. 9. 1977, blz. 12, Richtlijn laatstelijk gewijzigd bij Richtlijn 79/640/EEG van de Commissie (PB nr. L 183 van 19. 7. 1979, blz. 11).

⁽⁶⁾ PB nr. C 28 van 3. 2. 1988, blz. 1.

HEEFT DE VOLGENDE RICHTLIJN VASTGESTELD:

AFDELING I

ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1

Doel

1. In deze richtlijn, die de negende bijzondere richtlijn is in de zin van artikel 16, lid 1, van Richtlijn 89/391/EEG, worden minimumvoorschriften vastgesteld voor de veiligheids- en gezondheidssignalering op het werk.

2. Deze richtlijn heeft geen betrekking op de communautaire bepalingen betreffende het op de markt brengen van gevaarlijke stoffen en preparaten, producten en/of apparatuur, tenzij die communautaire bepalingen er uitdrukkelijk naar verwijzen.

3. Deze richtlijn is niet van toepassing op de voor het weg- en spoorwegverkeer, de binnen- en zeescheepvaart en het luchtverkeer gebruikte signalering.

4. Richtlijn 89/391/EEG geldt ten volle voor het gehele in lid 1 bedoelde terrein, onverminderd meer dwingende en/of specifieke bepalingen die in de overhavige richtlijn zijn opgenomen.

Artikel 2

Definities

In deze richtlijn wordt verstaan onder:

- a) veiligheids- en/of gezondheidssignalering: een signalering die, toegepast op een bepaald object, een bepaalde activiteit of een bepaalde situatie, door middel van — al naar gelang van het geval — een bord, een kleur, een lichtsignaal, een akoestisch signaal, een mondelinge mededeling of een hand- of armsein een aanwijzing of een voorschrift verstrekt met betrekking tot de veiligheid en/of gezondheid op het werk;
- b) verbodssignaal: een signaal dat een handelwijze waardoor gevaar zou kunnen worden gelopen of gevaar zou kunnen ontstaan, verbiedt;
- c) waarschuwingssignaal: een signaal dat voor een risico of een gevaar waarschuwt;
- d) gebodssignaal: een signaal dat een bepaalde handelwijze voorschrijft;
- e) reddings- of hulpsignaal: een signaal dat aanwijzingen geeft met betrekking tot nooduitgangen of hulp- of reddingsmiddelen;
- f) aanwijzingssignaal: een signaal dat andere aanwijzingen geeft dan die bedoeld onder b) tot en met e);

- g) bord: een signaal dat door de combinatie van een geometrische vorm, kleuren en een symbool of pictogram een bepaalde aanwijzing verstrekt. De zichtbaarheid van het bord wordt gegarandeerd door een voldoende sterke verlichting;
- h) aanvullend bord: een bord dat samen met een onder g) genoemd bord wordt gebruikt en dat aanvullende aanwijzingen verstrekt;
- i) veiligheidskleur: een kleur waaraan een bepaalde betekenis is toegekend;
- j) symbool of pictogram: een afbeelding die een situatie beschrijft of een bepaalde handelwijze voorschrijft en die wordt aangebracht op een bord of een verlicht oppervlak;
- k) lichtsignaal: een signaal, uitgezonden door een inrichting bestaande uit doorzichtig of doorschijnend materiaal dat van binnen uit of van achteren wordt verlicht, zodat een lichtgevend oppervlak wordt waargenomen;
- l) akoestisch signaal: een gecodeerd geluidssignaal, uitgezonden en verspreid door een daartoe ontworpen inrichting, zonder gebruikmaking van de menselijke stem of van spraaksynthese;
- m) mondelinge mededeling: een overeengekomen mondelinge boodschap, met gebruikmaking van de menselijke stem of van spraaksynthese;
- n) hand- of armsein: een beweging en/of stand van de armen en/of handen in gecodeerde vorm, bedoeld om aanwijzingen te geven aan personen die handelingen verrichten waarbij risico of gevaar voor werknemers bestaat.

AFDELING II

VERPLICHTINGEN VAN DE WERKGEVERS

Artikel 3

Algemene bepalingen

1. De werkgever moet voorzien in of zich vergewissen van het bestaan van een veiligheids- en/of gezondheidssignalering op het werk die voldoet aan het bepaalde in deze richtlijn, wanneer risico's niet kunnen worden voorkomen of niet voldoende kunnen worden beperkt door de collectieve technische beschermingsmiddelen of door maatregelen, methoden of handelwijzen in de sfeer van de werkorganisatie.

De werkgever houdt rekening met elke overeenkomstig artikel 6, lid 3, onder a), van Richtlijn 89/391/EEG verrichte risico-evaluatie.

2. De signalering die van toepassing is op het weg- en spoorwegverkeer, de binnen- en zeescheepvaart en het

luchtverkeer moet, als daar reden toe is en onverminderd bijlage V, voor dat verkeer worden gebruikt binnen de ondernemingen en/of inrichtingen.

Artikel 4

Voor de eerste maal gebruikte veiligheids- en/of gezondheidssignalering

Veiligheids- en/of gezondheidssignalering die vanaf de in artikel 11, lid 1, eerste alinea, vermelde datum voor de eerste maal op het werk wordt gebruikt, moet, onverminderd artikel 6, aan de in de bijlagen I tot en met IX opgenomen minimumvoorschriften voldoen.

Artikel 5

Reeds in gebruik zijnde veiligheids- en/of gezondheidssignalering

Veiligheids- en/of gezondheidssignalering op het werk die reeds vóór de in artikel 11, lid 1, eerste alinea, vermelde datum in gebruik was, moet onverminderd artikel 6, uiterlijk 18 maanden na die datum aan de in de bijlagen I tot en met IX opgenomen minimumvoorschriften voldoen.

Artikel 6

Vrijstellingen

1. De Lid-Staten kunnen, gelet op de aard van de werkzaamheden en/of de grootte van de ondernemingen, de categorieën ondernemingen aanwijzen die de in de onderhavige richtlijn bedoelde lichtsignalen en/of akoestische signalen geheel, gedeeltelijk of tijdelijk mogen vervangen door alternatieve maatregelen die hetzelfde beschermingsniveau garanderen.
2. De Lid-Staten mogen na raadpleging van de sociale partners afwijken van de toepassing van bijlage VIII, punt 2, en/of bijlage IX, punt 3, mits zij alternatieve maatregelen treffen die hetzelfde beschermingsniveau garanderen.
3. Bij de tenuitvoerlegging van lid 1 raadplegen de Lid-Staten overeenkomstig de nationale wetgeving en/of gebruiken de werkgevers- en werknemersorganisaties.

Artikel 7

Voorlichting en opleiding van de werknemers

1. Onverminderd artikel 10 van Richtlijn 89/391/EEG worden de werknemers en/of hun vertegenwoordigers geïnformeerd over alle ten aanzien van de veiligheids- en/of gezondheidssignalering op het werk te nemen maatregelen.

2. Onverminderd artikel 12 van Richtlijn 89/391/EEG dienen de werknemers ten aanzien van de veiligheids- en/of gezondheidssignalering op het werk een passende opleiding te krijgen, met name in de vorm van nauwkeurige instructies.

De in de vorige alinea bedoelde opleiding dient in het bijzonder betrekking te hebben op de betekenis van de signalering, met name wanneer daarbij woorden worden gebruikt, en op de te volgen algemene en specifieke handelwijzen.

Artikel 8

Raadpleging en deelneming van de werknemers

Overeenkomstig artikel 11 van Richtlijn 89/391/EEG worden de werknemers en/of hun vertegenwoordigers geraadpleegd omtrent en nemen zij deel aan de behandeling van de onder deze richtlijn, met inbegrip van de bijlagen I tot en met IX, vallende onderwerpen.

AFDELING III

DIVERSE BEPALINGEN

Artikel 9

Aanpassing van de bijlagen

Technische aanpassingen van de bijlagen I tot en met IX in verband met:

- de goedkeuring van richtlijnen inzake de technische harmonisatie en normalisatie op het gebied van het ontwerp en de vervaardiging van middelen of inrichtingen voor de veiligheids- en/of gezondheidssignalering op het werk;
- de technische vooruitgang, de ontwikkeling van internationale voorschriften of specificaties en van kennis op het gebied van de veiligheids- en/of gezondheidssignalering op het werk,

worden vastgesteld overeenkomstig de procedure van artikel 17 van Richtlijn 89/391/EEG.

Artikel 10

1. Richtlijn 77/576/EEG wordt met ingang van de in artikel 11, lid 1, eerste alinea, genoemde datum ingetrokken.

Met betrekking tot de in artikel 5 bedoelde gevallen blijft zij na die datum echter nog gedurende ten hoogste 18 maanden van toepassing.

2. De verwijzingen naar de ingetrokken richtlijn worden verondersteld te zijn gedaan naar de overeenkomstige bepalingen van de onderhavige richtlijn.

*Artikel 11***Slotbepalingen**

1. De Lid-Staten nemen de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen aan om uiterlijk op 24 juni 1994 aan deze richtlijn te voldoen.

Zij stellen de Commissie daarvan onverwijld in kennis.

2. Wanneer de Lid-Staten deze bepalingen aannemen, wordt in die bepalingen naar de onderhavige richtlijn verwezen of wordt hiernaar verwezen bij de officiële bekendmaking van die bepalingen. De regels voor deze verwijzing worden vastgesteld door de Lid-Staten.

3. De Lid-Staten delen de Commissie de tekst mee van de bepalingen van intern recht die op het onder deze richtlijn vallende gebied reeds zijn vastgesteld of die zij op dat gebied vaststellen.

4. De Lid-Staten brengen om de vijf jaar aan de Commissie verslag uit over de praktische tenuitvoerlegging van deze richtlijn, onder vermelding van de standpunten van de sociale partners.

De Commissie brengt hiervan het Europese Parlement, de Raad, het Economisch en Sociaal Comité en het Raadgevend Comité voor de veiligheid, de hygiëne en de gezondheidsbescherming op de arbeidsplaats op de hoogte.

5. De Commissie legt het Europese Parlement, de Raad en het Economisch en Sociaal Comité op gezette tijden een verslag voor over de tenuitvoerlegging van deze richtlijn, daarbij rekening houdend met de leden 1 tot en met 4.

Artikel 12

Deze richtlijn is gericht tot de Lid-Staten.

Gedaan te Luxemburg, 24 juni 1992.

Voor de Raad

De Voorzitter

José da SILVA PENEDA

*BIJLAGE I***ALGEMENE MINIMUMVOORSCHRIFTEN INZAKE DE VEILIGHEIDS- EN/OF
GEZONDHEIDSSIGNALERING OP HET WERK****1. Voorafgaande opmerkingen**

- 1.1. Wanneer op grond van de algemene regel van artikel 3 van de richtlijn een veiligheids- en/of gezondheidssignalering is vereist, moet deze voldoen aan de specifieke voorschriften van de bijlagen II tot en met IX.
- 1.2. Deze bijlage leidt die voorschriften in, omschrijft de verschillende wijzen van gebruik van de veiligheids- en/of gezondheidssignaleringen en somt de algemene regels op inzake verwisselbaarheid en complementariteit van de signaleringen.
- 1.3. De veiligheids- en/of gezondheidssignaleringen mogen alleen worden gebruikt voor het overbrengen van de boodschap of de informatie die in deze richtlijn is bepaald.

2. Signaleringswijzen**2.1. Permanente signalering**

- 2.1.1. De signalering met betrekking tot een verbod, een waarschuwing en een gebod, alsmede de signalering met betrekking tot de lokalisatie en de identificatie van reddings- of hulpmiddelen dient permanent te geschieden door middel van borden.

De signalering voor de lokalisatie en identificatie van brandbestrijdingsmateriaal dient permanent te geschieden door middel van borden en/of een veiligheidskleur.

- 2.1.2. De signalering op recipiënten en leidingen dient te geschieden op de in bijlage III voorgeschreven wijze.
- 2.1.3. De signalering van risico's van stoten tegen obstakels en van vallen van personen dient permanent te geschieden door middel van een veiligheidskleur en/of borden.
- 2.1.4. De markering van verkeerswegen dient permanent te geschieden door middel van een veiligheidskleur.

2.2. Occasionele signalering

- 2.2.1. De signalering van gevaarlijke gebeurtenissen, de oproep van personen voor een specifieke actie, alsmede de dringende evacuatie van personen dient, rekening houdend met de in punt 3 bedoelde verwisselbaarheid en complementariteit, occasioneel te geschieden, door middel van een lichtsignaal, een akoestisch signaal en/of een mondelinge mededeling.
- 2.2.2. Het leiden van personen die handelingen verrichten waarbij een risico of een gevaar bestaat, dient occasioneel te geschieden door middel van hand- of armseinen en/of mondelinge mededelingen.

3. Verwisselbaarheid en complementariteit van signaleringen

- 3.1. Bij gelijke doeltreffendheid bestaat een vrije keuze tussen:

- een veiligheidskleur of een bord voor het signaleren van risico's van struikelen, of vallen door hoogteverschil;
- de lichtsignalen, de akoestische signalen of de mondelinge mededeling;
- het hand- of armsein of de mondelinge mededeling.

- 3.2. Een aantal signaleringswijzen kan terzelfder tijd worden gebruikt, namelijk:

- het lichtsignaal en het akoestisch signaal,
- het lichtsignaal en de mondelinge mededeling,
- het hand- of armsein en de mondelinge mededeling.

4. De aanwijzingen in onderstaande tabel gelden voor alle signaleringen met een veiligheidskleur

Kleur	Betekenis of doel	Aanwijzingen en toelichtingen
Rood	Verbodssignaal	Gevaarlijke houding
	Gevaar — alarm	Stop, stilstand, noodschakelaars Evacuatie
	Brandbestrijdingsmateriaal en brandweeruitrusting	Identificatie en lokalisatie
Geel of oranje-geel	Waarschuwingssignaal	Pas op, wees voorzichtig Verificatie
Blaauw	Gebodssignaal	Handelwijze of specifieke actie — verplichting tot het dragen van de persoonlijke beschermingsuit- rusting
Groen	Reddingssignaal, eerste hulp-signaal	Deuren, uitgangen, wegen, materiaalposten, lokalen
	Veilige situatie	Terugkeer naar de normale situatie

5. De doeltreffendheid van een signalering mag niet in het gedrang worden gebracht door:
 - 5.1. de aanwezigheid van een andere signalering of van een andere emissiebron van hetzelfde type die de zicht- of hoorbaarheid verstoren, hetgeen met name inhoudt dat:
 - 5.1.1. vermeden wordt teveel borden dicht bij elkaar te plaatsen;
 - 5.1.2. niet terzelfder tijd twee lichtsignalen worden gebruikt die met elkaar kunnen worden verwisseld;
 - 5.1.3. geen lichtsignaal wordt gebruikt in de nabijheid van een andere, weinig verschillende lichtbron;
 - 5.1.4. niet terzelfder tijd twee geluidssignalen worden gebruikt;
 - 5.1.5. geen geluidssignaal wordt gebruikt als het omgevingslawaai te sterk is;
 - 5.2. een slecht ontwerp, een ontoereikend aantal, een slechte plaatsing, een slechte staat of een slechte werking van de signaleringsmiddelen of -voorzieningen.
6. De signaleringsmiddelen en -voorzieningen moeten, al naar gelang van het geval, geregeld worden schoongemaakt, onderhouden, geverifieerd en gerepareerd, zo nodig vervangen, met het oog op het behoud van hun intrinsieke en/of functionele kwaliteiten.
7. Het aantal signaleringsmiddelen of -voorzieningen dat moet worden aangebracht, en de plaats ervan zijn afhankelijk van de grootte van de risico's of gevaren of van de te beveiligen zone.
8. Bij signaleringen die een energiebron behoeven, moet voorzien zijn in een noodinstallatie voor het geval dat deze energiebron zou uitvallen, behalve indien het risico ophoudt te bestaan bij het uitvallen van de energie.
9. Een licht- en/of geluidssignaal geeft bij inwerkingstelling het begin van een actie aan; de duur ervan moet even lang zijn als de actie vereist.
De licht- en geluidssignalen moeten na ieder gebruik onmiddellijk opnieuw in werking worden gesteld.
10. De licht- en geluidssignalen moeten vóór de ingebruikneming op hun goede werking en reële doeltreffendheid worden gecontroleerd. Die controle moet nadien voldoende vaak worden herhaald.
11. Indien de betrokken werknemers een beperkt gehoor- of gezichtsvermogen hebben, onder meer door het dragen van individuele beschermende uitrusting, dienen adequate aanvullende maatregelen of vervangingsmaatregelen te worden genomen.
12. Plaatsen, lokalen of afgesloten ruimten die worden gebruikt voor de opslag van aanzienlijke hoeveelheden gevaarlijke stoffen, moeten worden aangegeven door een passend waarschuwbord als bedoeld in punt 3.2 van bijlage II, of worden voorzien van een signalering overeenkomstig punt 1 van bijlage III, tenzij de etikettering van de afzonderlijke verpakkingen of recipiënten daartoe volstaat.

BIJLAGE II

ALGEMENE MINIMUMVOORSCHRIFTEN INZAKE DE SIGNALERINGSBORDEN

1. Intrinsieke kenmerken

- 1.1. De vorm en de kleuren van de te gebruiken borden worden omschreven in punt 3, al naar gelang van het specifieke doel ervan (verbodsborden, waarschuwingsborden, gebodsborden, reddingsborden en borden in verband met het brandbestrijdingsmateriaal).
- 1.2. De pictogrammen moeten zo eenvoudig mogelijk zijn en de voor het begrip overbodige details dienen te worden weggelaten.
- 1.3. De gebruikte pictogrammen mogen licht afwijken van of meer gedetailleerd zijn dan de voorstellingen in punt 3. De betekenis ervan dient evenwel dezelfde te zijn en verschillen of aanpassingen mogen de betekenis niet onduidelijk maken.
- 1.4. De borden moeten gemaakt zijn van materiaal met een zo groot mogelijke schokvastheid en weerbestendigheid.
- 1.5. De borden moeten dusdanige afmetingen en kleur- en lichttechnische eigenschappen bezitten dat zij goed zichtbaar en gemakkelijk te begrijpen zijn.

2. Gebruiksomstandigheden

- 2.1. De borden worden in beginsel, rekening houdend met eventuele obstakels, op passende hoogte en op een passende plaats ten opzichte van het gezichtsveld geïnstalleerd, hetzij bij de toegang tot een zone waar een algemeen risico bestaat hetzij in de onmiddellijke nabijheid van een bepaald risico of het te signaleren object, en wel op een goed verlichte en gemakkelijk toegankelijke en zichtbare plaats.

Onverminderd het bepaalde in Richtlijn 89/654/EEG ⁽¹⁾, dienen bij slechte natuurlijke verlichtingsomstandigheden fluorescerende kleuren, reflecterende materialen of kunstlicht te worden gebruikt.

- 2.2. Een bord moet worden verwijderd zodra de situatie die de aanwezigheid ervan rechtvaardigt, niet meer bestaat.

3. Te gebruiken borden

3.1. Verbodsborden

— Intrinsieke kenmerken:

- rond;
- zwart pictogram op witte achtergrond, rode rand en balk (die van links naar rechts over het pictogram loopt onder een hoek van 45° ten opzichte van de horizontale lijn) (de rode kleur moet ten minste 35 % van het oppervlak van het bord beslaan).

Verboden te roken

Vuur, open vlam en roken
verboden

Verboden voor voetgangers

⁽¹⁾ PB nr. L 393 van 30. 12. 1989, blz. 1.

Verboden met water te blussen

Geen drinkwater

Geen toegang voor onbevoegden

Verboden voor transportvoertuigen

Niet aanraken

3.2. Waarschuwborden

— Intrinsieke kenmerken:

- driehoekig;
- zwart pictogram op gele achtergrond, zwarte rand (de gele kleur moet ten minste 50 % van het oppervlak van het bord beslaan).

Ontvlambare stoffen of hoge temperatuur ⁽¹⁾

Explosieve stoffen

Giftige stoffen

Bijtende stoffen

Radioactieve stoffen

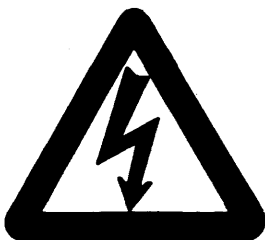

Hangende lasten

⁽¹⁾ In afwezigheid van een specifiek bord voor hoge temperatuur.

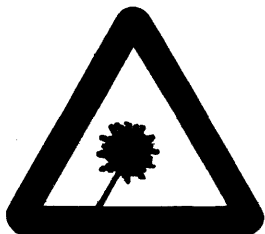
Transportvoertuigen

Gevaar voor elektrische spanning

Gevaar

Laserstraal

Oxiderende stoffen

Niet-ioniserende straling

Belangrijk magnetisch veld

Struikelen

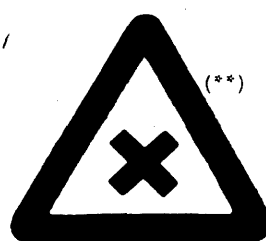
Vallen door hoogteverschil

Biologisch risico

Lage temperatuur

Schadelijke of irriterende stoffen

3.3. Gebodsborden

— Intrinsieke kenmerken:

- rond;
- wit pictogram op blauwe achtergrond (de blauwe kleur moet ten minste 50 % van het oppervlak van het bord beslaan).

(*) Pictogram als bedoeld in Richtlijn 90/679/EEG van de Raad van 26 november 1990 betreffende de bescherming van de werknemers tegen de risico's van blootstelling aan biologische agentia op het werk (PB nr. L 374 van 31. 12. 1990, blz. 1).

(**) Bij wijze van uitzondering mag de achtergrond van dit bord oranje zijn, als die kleur gerechtvaardigd is omdat er een soortgelijk bord bestaat voor het wegverkeer.

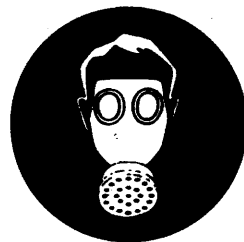
Oogbescherming verplicht

Veiligheidshelm verplicht

Gehoorbescherming verplicht

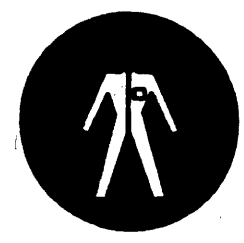
Adembescherming verplicht

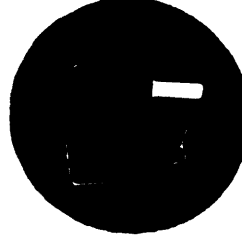
Veiligheidsschoenen verplicht

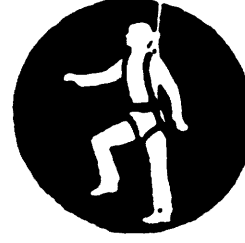
Veiligheidshandschoenen verplicht

Veiligheidspak verplicht

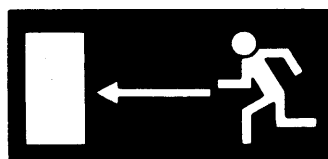
Gelaatsbescherming verplicht

Individueel veiligheidsharnas
verplichtVerplichte oversteekplaats
(voor voetgangers)Algemeen gebod
(eventueel samen met een ander bord)

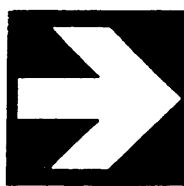
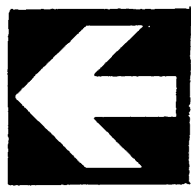
3.4. Reddingsborden

— Intrinsieke kenmerken:

- rechthoekig of vierkant;
- wit pictogram op groene achtergrond (de groene kleur moet ten minste 50 % van het oppervlak van het bord beslaan).

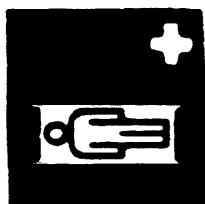
Vluchtweg — nooduitgang

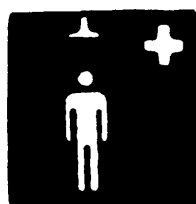
Te volgen richting
(wordt te zamen met één van de onderstaande borden gebruikt)

Eerste hulp

Brancard

Veiligheidsdouche

Ogen spoelen

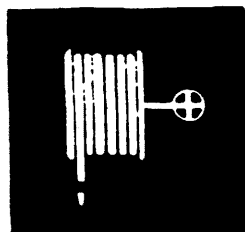

Telefoon voor redding en eerste hulp

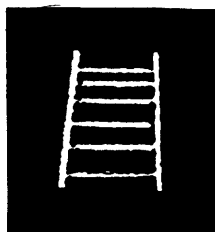
3.5. Borden in verband met het brandbestrijdingsmateriaal

— Intrinsieke kenmerken:

- rechthoekig of vierkant;
- wit pictogram op rode achtergrond (de rode kleur moet ten minste 50 % van het oppervlak van het bord beslaan).

Brandslang

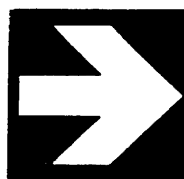
Ladder

Blusapparaat

Telefoon voor brandbestrijding

Te volgen richting
(wordt te zamen met één van de bovenstaande borden gebruikt)

BIJLAGE III

MINIMUMVOORSCHRIFTEN INZAKE DE SIGNALERING OP RECIPIËNTEN EN LEIDINGEN

1. Recipiënten die gebruikt worden bij werkzaamheden met gevaarlijke stoffen of preparaten als omschreven in de Richtlijnen 67/548/EEG ⁽¹⁾ en 88/379/EEG ⁽²⁾ en recipiënten gebruikt voor de opslag van dergelijke gevaarlijke stoffen of preparaten alsmede zichtbare leidingen die dergelijke gevaarlijke stoffen of preparaten bevatten of waardoor deze gevaarlijke stoffen of preparaten worden getransporteerd, moeten voorzien zijn van de in deze richtlijnen voorgeschreven etikettering (pictogram of symbool op gekleurde achtergrond).

De eerste alinea is niet van toepassing op recipiënten die worden gebruikt bij werkzaamheden van korte duur of op recipiënten met een vaak wisselende inhoud, mits er toereikende alternatieve maatregelen worden genomen, met name op het gebied van voorlichting en/of opleiding, die hetzelfde beschermingsniveau garanderen.

De in de eerste alinea bedoelde etikettering kan:

- worden vervangen door waarschuwborden als weergegeven in bijlage II met hetzelfde pictogram of symbool;
 - worden aangevuld met extra informatie zoals de naam en/of de formule van de stof of van het gevaarlijke preparaat, en met bijzonderheden over het risico;
 - voor het transport van recipiënten op de arbeidsplaats worden aangevuld met of vervangen door borden die op communautair niveau van toepassing zijn voor het transport van gevaarlijke stoffen of preparaten.
2. Deze signalering moet op de volgende wijze worden aangebracht:
 - op de zichtbare zijde(n);
 - in de vorm van hard materiaal, zelfklevend materiaal of verf.
 3. De intrinsieke kenmerken, als bedoeld in bijlage II, punt 1.4, alsmede de gebruiksomstandigheden, als bedoeld in bijlage II, punt 2, betreffende de signaleringsborden, zijn, als daar reden toe is, van toepassing op de in punt 1 van deze bijlage bedoelde etikettering.
 4. De op leidingen gebruikte etikettering moet, onverminderd de punten 1, 2 en 3, zichtbaar en voldoende herhaald worden aangebracht in de nabijheid van de meest gevaarlijke plaatsen, zoals kleppen en aansluitingspunten.
 5. Plaatsen, lokalen of afgesloten ruimten die worden gebruikt voor de opslag van aanzienlijke hoeveelheden gevaarlijke stoffen of preparaten, moeten worden aangegeven door een passend waarschuwbord als bedoeld in bijlage II, punt 3.2, of worden voorzien van een signalering overeenkomstig bijlage III, punt 1, tenzij, rekening houdend met bijlage II, punt 1.5, wat de afmetingen betreft, de etikettering van de afzonderlijke verpakkingen of recipiënten ter zake volstaat.

De opslag van een aantal gevaarlijke stoffen of preparaten kan worden aangegeven door het waarschuwbord „Gevaar”.

De hierboven bedoelde borden of etikettering moeten, al naar gelang van het geval, bij de opslagruimte of op de toegangsdeur tot de opslagruimte worden geplaatst.

⁽¹⁾ PB nr. L 196 van 16. 8. 1967, blz. 1.

⁽²⁾ PB nr. L 187 van 16. 7. 1988, blz. 14.

BIJLAGE IV**MINIMUMVOORSCHRIFTEN INZAKE DE IDENTIFICATIE EN LOKALISATIE VAN HET BRAND-BESTRIJDINGSMATERIAAL****1. Opmerking vooraf**

Deze bijlage is van toepassing op het materiaal dat uitsluitend voor brandbestrijding wordt gebruikt.

2. De identificatie van het brandbestrijdingsmateriaal moet geschieden door het kleuren van het materiaal en door middel van een lokalisatiebord en/of het kleuren van de plaatsen of de toegangen tot de plaatsen waar het brandbestrijdingsmateriaal zich bevindt.
 3. De identificatiekleur van het brandbestrijdingsmateriaal is rood.
Met het oog op een gemakkelijke identificatie moet het rode oppervlak groot genoeg zijn.
 4. De in punt 3.5 van bijlage II bedoelde borden moeten worden gebruikt al naar gelang van de plaats waar dit materiaal zich bevindt.
-

BIJLAGE V

MINIMUMVOORSCHRIFTEN INZAKE DE SIGNALERING VAN OBSTAKELS EN GEVAARLIJKE PLAATSEN EN DE MARKERING VAN VERKEERSWEGEN**1. Signalering van obstakels en gevaarlijke plaatsen**

- 1.1. De signalering van gevaar door stoten tegen obstakels, door vallende voorwerpen of personen, geschiedt door middel van geel, afgewisseld met zwart, of rood, afgewisseld met wit, binnen de bebouwde zones van de onderneming waartoe de werknemer in het kader van zijn werk toegang heeft.
- 1.2. De afmetingen van de signalering dienen rekening te houden met de afmetingen van het gesignaleerde obstakel of de gesignaleerde gevaarlijke plaats.
- 1.3. De gele en zwarte of rode en witte banden moeten onder een hoek van circa 45° worden aangebracht en ongeveer dezelfde afmetingen hebben.
- 1.4. Voorbeeld:

2. Markering van verkeerswegen

- 2.1. Wanneer het gebruik en de uitrusting van de lokalen dat vereisen voor de bescherming van de werknemers, dienen de verkeerswegen voor voertuigen duidelijk door doorlopende strepen met een goed zichtbare kleur — bij voorkeur wit of geel, doch afhankelijk van de kleur van de grond — te worden aangegeven.
- 2.2. Bij het aanbrengen van de strepen moet rekening worden gehouden met de nodige veiligheidsafstanden tussen de voertuigen die er kunnen rijden en elk voorwerp dat zich in de nabijheid en tussen de voetgangers en de voertuigen kan bevinden.
- 2.3. De zich buiten in de bebouwde zones bevindende permanente wegen zouden ook moeten worden gemarkeerd, voor zover dat nodig is, tenzij zij voorzien zijn van passende hekken of een passende bestrating.

BIJLAGE VI**MINIMUMVOORSCHRIFTEN INZAKE DE LICHTSIGNALLEN****1. Intrinsieke kenmerken**

- 1.1. Rekening houdend met de gebruiksomstandigheden moet het door een signaal uitgezonden licht een aan de omgeving aangepast lichtcontrast veroorzaken dat niet tot verblinding mag leiden maar voldoende zichtbaar moet zijn.
- 1.2. Het lichtoppervlak dat een signaal uitzendt, moet uniform van kleur zijn of een pictogram op een bepaalde achtergrond bevatten.
- 1.3. De uniforme kleur moet beantwoorden aan de tabel inzake de betekenis van de kleuren, opgenomen in bijlage I, punt 4.
- 1.4. Wanneer het signaal een pictogram bevat, moet dit voldoen aan alle op signaleringsborden van toepassing zijnde regels, als nader omschreven in bijlage II.

2. Bijzondere gebruiksregels

- 2.1. Wanneer een voorziening een continu en intermitterend signaal kan uitzenden, moet het intermitterende signaal worden gebruikt om ten opzichte van het continue signaal aan te geven dat het gaat om een situatie die een groter gevaar inhoudt of waarbij de gewenste of verplichte interventie of actie met grotere spoed moet worden uitgevoerd.

De duur van elke flits en de frequentie van de flitsen van een intermitterend lichtsignaal moeten zodanig zijn geregeld:

- dat een goede perceptie van de boodschap wordt gegarandeerd en
- dat wordt vermeden dat er verwarring ontstaat tussen verschillende lichtsignalen, respectievelijk tussen een intermitterend en een continu lichtsignaal.

- 2.2. Wanneer een intermitterend lichtsignaal wordt gebruikt in plaats of ter completering van een geluidssignaal, moet de code van het signaal identiek zijn.
- 2.3. Een voorziening om een lichtsignaal uit te zenden in geval van groot gevaar, moet speciaal in het oog worden gehouden of uitgerust zijn met een reservelamp.

BIJLAGE VII**MINIMUMVOORSCHRIFTEN INZAKE DE GELUIDSSIGNALLEN****1. Intrinsieke kenmerken****1.1. Een geluidssignaal moet:**

- a) een geluidsniveau hebben dat duidelijk hoger is dan het niveau van het omgevingslawaaï, zodat het goed hoorbaar is, doch niet te luid of pijnlijk voor de oren;
- b) gemakkelijk herkenbaar zijn, met name rekening houdend met de duur van de impulsen en met het interval tussen impulsen en groepen van impulsen, en gemakkelijk te onderscheiden zijn van een ander geluidssignaal en andere omgevingsgeluiden.

- 1.2. Wanneer een voorziening een geluidssignaal met variabele en vaste frequentie kan uitzenden, moet de variabele frequentie worden gebruikt om ten opzichte van de vaste frequentie aan te geven dat het gaat om een situatie die een groter gevaar inhoudt of waarbij de gewenste of verplichte interventie of actie met grotere spoed moet worden uitgevoerd.

2. Te gebruiken code

Het geluid van een ontruimingssignaal moet continu zijn.

BIJLAGE VIII

MINIMUMVOORSCHRIFTEN INZAKE DE MONDELINGE MEDEDELING

1. Intrinsieke kenmerken

- 1.1. De mondelinge mededeling vindt plaats tussen een spreker of zender en een of meer toehoorders, en wel in de vorm van korte teksten, woordgroepen en/of afzonderlijke woorden, eventueel gecodeerd.
- 1.2. De mondelinge boodschappen moeten zo kort, eenvoudig en duidelijk mogelijk zijn; de taalvaardigheid van de spreker en het gehoorvermogen van de toehoorder(s) moeten voldoende zijn om een ondubbelzinnige communicatie tot stand te brengen.
- 1.3. De mondelinge mededeling is direct (gebruik van de menselijke stem) of indirect (menselijke stem of spraaksynthese, verspreid door een middel ad hoc).

2. Bijzondere gebruiksregels

- 2.1. De betrokken personen moeten de gebruikte taal goed kennen, zodat zij de mondelinge boodschap correct kunnen uitspreken en begrijpen en zich al naar gelang van de boodschap op passende wijze kunnen gedragen op het vlak van de veiligheid en/of de gezondheid.
- 2.2. Wanneer een mondelinge mededeling wordt gebruikt in plaats of ter completering van hand- of armseinen, moeten, als er geen codes worden gebruikt, woorden worden gebezigd zoals bij voorbeeld:

— start:	om het begin van een commando aan te duiden;
— stop:	om een beweging te onderbreken of te beëindigen;
— einde:	om de werkzaamheden stop te zetten;
— hijsen:	om een last te doen ophijsen;
— vieren:	om een last te doen vieren;
— vooruit, achteruit naar rechts naar links:	} de betekenis van deze bewegingen dient in voorkomend geval gecoördineerd te worden met de dienovereenkomstige hand- of armseinen;
— gevaar:	om een noodstop af te dwingen;
— snel:	om uit veiligheidsoverwegingen een beweging te versnellen.

BIJLAGE IX

MINIMUMVOORSCHRIFTEN INZAKE DE HAND- EN ARMSEINEN

1. Kenmerken

Een hand- of armsein moet precies en eenvoudig zijn, uit een breed gebaar bestaan; gemakkelijk te geven en te begrijpen zijn en goed van een ander hand- of armsein kunnen worden onderscheiden.

Het gelijktijdig gebruik van beide armen dient symmetrisch te verlopen en mag slechts één enkel signaal weergeven.

Mits zij een ten minste gelijkwaardige betekenis en begrijpelijkheid hebben en beantwoorden aan de hierboven genoemde kenmerken, mogen de gebruikte hand- en armseinen licht afwijken van of meer gedetailleerd zijn dan de in punt 3 opgenomen voorstellingen.

2. Bijzondere gebruiksregels

- 2.1. De persoon die seinen geeft, genaamd seingever, geeft met behulp van hand- en armseinen besturingsinstructies door aan de ontvanger van de seinen, genaamd bestuurder.
- 2.2. De seingever moet de gehele besturingsoperatie kunnen zien, zonder daarbij door de handeling gehinderd te worden.
- 2.3. De seingever mag zijn aandacht uitsluitend wijden aan het geven van de besturingsinstructies en de veiligheid van de werknemers die zich in de nabijheid bevinden.
- 2.4. Wanneer niet aan de in punt 2.2 genoemde voorwaarden kan worden voldaan, dienen een of meer bijkomende seingeverers te worden ingeschakeld.
- 2.5. De bestuurder moet de in uitvoering zijnde transportbeweging stopzetten om nieuwe instructies te vragen, wanneer hij de ontvangen orders niet met de nodige veiligheidsgaranties kan uitvoeren.

2.6. Maatregelen ter ondersteuning van de hand- en armseinen

De seingever moet gemakkelijk door de bestuurder kunnen worden herkend.

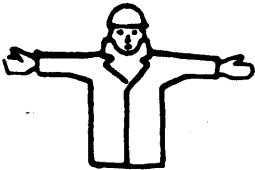
De seingever dient een of meer geëigende herkenningstekens te dragen, bij voorbeeld jas, helm, ondermouwen, armbanden, bats.

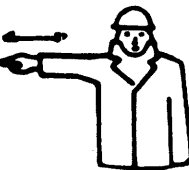
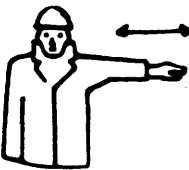
Deze herkenningstekens dienen een heldere, bij voorkeur voor alle tekens gelijke kleur te hebben die uitsluitend door de seingever mag worden gebruikt.

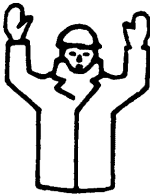
3. Te gebruiken gecodeerde gebaren

Inleidende opmerking

De hieronder aangegeven gecodeerde gebaren doen geen afbreuk aan het gebruik van andere op communautair niveau van toepassing zijnde codes, met name in bepaalde bedrijvigheidssectoren, waarmee dezelfde handelingen worden aangeduid.

Betekenis	Beschrijving	Illustratie
A. Algemene gebaren		
BEGIN Pas op! Begin van commando	Beide armen zijn horizontaal gestrekt met de handpalmen naar voren	
STOP Onderbreking Einde van de beweging	De rechterarm is opgeheven en de rechterhandpalm naar voren gehouden	
EINDE Einde van de werkzaamheden	Beide handen zijn ter hoogte van de borst samengevoegd	
B. Verticale bewegingen		
HIJSEN	Met de opgeheven rechterarm en naar voren gebrachte rechterhandpalm wordt traag een cirkelbeweging gemaakt	
VIEREN	Met de naar beneden gerichte rechterarm en naar binnen gehouden rechterhandpalm wordt traag een cirkelbeweging gemaakt	
VERTICALE AFSTAND	De afstand wordt met de handen aangegeven	

Betekenis	Beschrijving	Illustratie
C. Horizontale bewegingen		
VOORUIT	Beide armen worden gebogen, beide handpalmen worden naar binnen gehouden en met de voorarmen worden trage bewegingen naar het lichaam toe gemaakt	
ACHTERUIT	Beide armen worden gebogen, beide handpalmen worden naar buiten gehouden, met de voorarmen worden trage bewegingen van het lichaam af gemaakt	
NAAR RECHTS ten opzichte van de signaalgever	Met de ongeveer horizontaal gestrekte rechterarm en de naar beneden gehouden rechterhandpalm worden trage richtingaanzijende bewegingen gemaakt	
NAAR LINKS ten opzichte van de signaalgever	Met de ongeveer horizontaal gestrekte linkerarm en de naar beneden gehouden linkerhandpalm worden trage richtingaanzijende bewegingen gemaakt	
HORIZONTALE AFSTAND	De afstand wordt met de handen aangegeven	

Betekenis	Beschrijving	Illustratie
D. Gevaar		
GEVAAR Noodstop	Beide armen opgeheven, handpalmen naar voren	
SNELLE BEWEGING	De gecodeerde, bevelende gebaren ter aan- geving van de bewegingen worden zeer snel uitgevoerd	
TRAGE BEWEGING	De gecodeerde, bevelende gebaren ter aan- geving van de bewegingen worden zeer langzaam uitgevoerd	

BESLUIT VAN DE RAAD

van 24 juni 1992

met betrekking tot de organisatie van het Europees Jaar van de ouderen en de solidariteit tussen de generaties (1993)

(92/440/EEG)

DE RAAD VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, inzonderheid op artikel 235,

Gezien het voorstel van de Commissie ⁽¹⁾,Gezien het advies van het Europese Parlement ⁽²⁾,Gezien het advies van het Economisch en Sociaal Comité ⁽³⁾,

Overwegende dat de Europese Economische Gemeenschap zich de voortdurende verbetering van de arbeidsvoorwaarden en levensomstandigheden alsmede de harmonische ontwikkeling van de economieën ten doel stelt;

Overwegende dat het Europese Parlement op 18 februari 1982 een resolutie inzake de positie en de problemen van de ouderen in de Europese Gemeenschap ⁽⁴⁾, op 10 maart 1986 een resolutie over de hulpverlening aan bejaarden ⁽⁵⁾ en op 14 mei 1986 een resolutie over een communautaire actie ter verbetering van de positie van de ouderen, inclusief het uitroepen van een Europees Jaar van de ouderen ⁽⁶⁾ heeft aangenomen;

Overwegende dat het Europese Parlement in die resolutie van 14 mei 1986 heeft verzocht een Europees Jaar van de ouderen uit te roepen;

Overwegende dat de Raad op 26 november 1990 Besluit 91/49/EEG inzake communautaire acties ten behoeve van ouderen ⁽⁷⁾, inclusief het uitroepen van het jaar 1993 tot „Europees Jaar van de ouderen en de solidariteit tussen de generaties” heeft aangenomen;

Overwegende dat de huidige demografische ontwikkeling leidt tot een aanzienlijke stijging van het aantal ouderen en dat deze ontwikkeling aanzienlijke economische en sociale consequenties heeft, vooral voor de arbeidsmarkt, de sociale zekerheid en de begroting voor sociale uitgaven;

Overwegende dat de uitwisseling van gegevens en de overdracht van ervaringen, evenals het overleg en de raadpleging

over maatregelen ten behoeve van ouderen tussen de Commissie, de Lid-Staten en de vertegenwoordigers van de ouderen, een belangrijk element vormen bij de ontwikkeling van de solidariteit in de Gemeenschap;

Overwegende dat de op communautair niveau te voeren acties bedoeld zijn om de in de Lid-Staten op diverse niveaus ondernomen acties van uiteenlopende aard bekendheid te geven en aan te vullen;

Overwegende dat een bedrag van 6,9 miljoen ecu noodzakelijk wordt geacht voor de tenuitvoerlegging van het onderhavige besluit; dat in het kader van de huidige financiële perspectieven voor het begrotingsjaar 1992 het noodzakelijk geachte bedrag 4,339 miljoen ecu beloopt;

Overwegende dat de toewijzingen voor de financiering van het onderhavige besluit voor de periode na het begrotingsjaar 1992 binnen de grenzen dienen te vallen van het geldende financiële kader van de Gemeenschap;

Overwegende dat het Verdrag, afgezien van artikel 235, niet in bevoegdheden voorziet voor de aanneming van dit besluit,

BESLUIT:

*Artikel 1***Doelstellingen — Acties — Gecoördineerde acties**

1. De doelstellingen van het Europees Jaar van de ouderen en de solidariteit tussen de generaties (1993), hierna te noemen „Europees Jaar”, zijn:

- a) de aandacht vestigen op de sociale dimensie van de Gemeenschap;
- b) de samenleving bewust maken van de positie van de ouderen, van de uitdagingen in verband met de huidige en de verwachte demografische ontwikkelingen en van de gevolgen van de vergrijzing van de bevolking voor alle aspecten van het communautaire beleid;
- c) bevorderen van de bezinning op en de discussie over de soorten veranderingen die, gezien deze situatie en deze ontwikkeling, noodzakelijk worden;
- d) het beginsel van de solidariteit tussen de generaties bevorderen;
- e) de ouderen meer betrekken bij het communautaire integratieproces.

⁽¹⁾ PB nr. C 25 van 1. 2. 1992, blz. 5.

⁽²⁾ PB nr. C 176 van 13. 7. 1992.

⁽³⁾ PB nr. C 169 van 6. 7. 1992, blz. 49.

⁽⁴⁾ PB nr. C 66 van 15. 3. 1982, blz. 71.

⁽⁵⁾ PB nr. C 88 van 14. 4. 1986, blz. 17.

⁽⁶⁾ PB nr. C 148 van 16. 6. 1986, blz. 61.

⁽⁷⁾ PB nr. L 28 van 2. 2. 1991, blz. 29.

2. Voor het Europees Jaar worden de volgende acties overwogen:

a) *Acties zonder financiële gevolgen voor de communautaire begroting*

Vrijwillige acties van openbare en particuliere organisaties:

- gebruik van het gemeenschappelijke logo en van de slagzin van het Europees Jaar in voorlichtingscampagnes en bij evenementen;
- verspreiding van informatie over het Europees Jaar in de media.

b) *Mede uit de Gemeenschapsbegroting gefinancierde acties*

i) Gezamenlijke conferenties met de Lid-Staten om de doelstellingen van het Europees Jaar te verwezenlijken.

Financiële steun ten belope van maximaal 30 % van de kosten van deze acties kan worden toegekend.

ii) Voorlichtings- en uitwisselingsacties van instanties uit diverse Lid-Staten, die ertoe leiden dat:

- a) de mogelijkheden van ouderen om zelfstandig te blijven wonen worden bevorderd;
- b) voor de gezondheidsproblemen van ouderen betere oplossingen worden gevonden;
- c) de positieve inbreng van ouderen en de solidariteit tussen de generaties meer naar waarde worden geschat;
- d) de actieve deelname van ouderen aan de samenleving wordt bevorderd;
- e) de dialoog en het wederzijdse begrip in de Gemeenschap worden ontwikkeld om beter het hoofd te bieden aan de problemen van de vergrijzing.

Financiële steun ten belope van maximaal 60 % van de kosten van deze acties kan worden toegekend.

iii) Bewustmakings- en voorlichtingsacties op nationaal niveau.

Acties die passen bij de doelstellingen van het Europees Jaar, over door de Lid-Staat en de Commissie in overleg met het Raadgevend Comité te bepalen onderwerpen, waaronder:

- prijzen en wedstrijden op nationaal niveau;
- voorlichtings- en reclamecampagnes op nationaal niveau;
- publikatie van informatie op nationaal niveau;

— organisatie van evenementen op nationaal niveau.

Financiële steun ten belope van maximaal 30 % van de kosten van deze acties kan worden toegekend.

iv) Organisatie op communautair niveau van de openings- en de slotconferentie van het Europees Jaar.

Organisatie van andere evenementen op communautair niveau, ook over de geleidelijke overgang van beroepsleven naar pensionering, met name op basis van het verslag van de Commissie over de tenuitvoerlegging van Aanbeveling 82/857/EEG van de Raad van 10 december 1982 betreffende de beginselen van een communautair beleid inzake de pensioenleeftijd ⁽¹⁾.

c) *Geheel uit de Gemeenschapsbegroting te financieren acties*

i) Prijzen en wedstrijden op communautair niveau

Er zullen prijzen worden toegekend voor wedstrijden over door de Commissie in overleg met het Raadgevend Comité te bepalen onderwerpen.

ii) Voorlichtings- en reclamecampagnes op communautair niveau

In de media van alle Lid-Staten.

iii) Publikatie van informatie op communautair niveau, waaronder de volgende rapporten:

- a) economisch en sociaal beleid en ouderen;
- b) de sociale integratie van ouderen in Europa;
- c) de Eurobarometer-enquête betreffende ouderen;
- d) een sociaal portret van de Europese senioren;
- e) speciaal nummer van „Europe sociale” over ouderen.

iv) Netwerk van modelprojecten van openbare en/of particuliere organisaties ter bevordering van nieuwe benaderingen waardoor de mogelijkheden van ouderen beter kunnen worden aangewend, de inbreng van ouderen kan worden vergroot en de hulpverlening aan afhankelijke ouderen kan worden bevorderd.

3. Voor het Europees Jaar zullen de gecoördineerde acties worden opgezet door de Gemeenschap, de Lid-Staten (in voorkomend geval met inbegrip van de regionale en lokale overheid), de sociale partners en de niet-gouvernementele organisaties van of voor ouderen.

⁽¹⁾ PB nr. L 357 van 18. 12. 1982, blz. 27.

*Artikel 2***Nationaal coördinatiecomité**

1. Iedere Lid-Staat zorgt ervoor dat een nationaal coördinatiecomité wordt ingesteld ten einde de participatie van de Lid-Staat (in voorkomend geval met inbegrip van de regionale en lokale overheid) te organiseren.
2. Dit nationale comité zorgt ervoor dat het alle belangen van de ouderen vertegenwoordigt, met name door de deelname van de sociale partners en de voornaamste niet-gouvernementele organisaties van of voor ouderen.

*Artikel 3***Acties zonder financiële gevolgen voor de Gemeenschapsbegroting of mede uit de Gemeenschapsbegroting gefinancierde acties**

De acties bedoeld in artikel 1, lid 2, onder a) en b), worden vastgesteld volgens de procedure van artikel 5, lid 2.

*Artikel 4***Financiering**

1. Het voor de tenuitvoerlegging van dit besluit noodzakelijk geachte bedrag aan communautaire financiële middelen beloopt 6,9 miljoen ecu, waarvan 4,339 miljoen ecu voor het begrotingsjaar 1992 in het kader van de vigerende financiële vooruitzichten.

Voor de latere toepassingsperiode van dit besluit moet dit bedrag binnen de grenzen vallen van het geldende financiële kader van de Gemeenschap.

2. De begrotingsautoriteit stelt de voor elk begrotingsjaar beschikbare kredieten vast, rekening houdend met de beginselen van goed beheer als bedoeld in artikel 2 van het Financieel Reglement van toepassing op de algemene begroting van de Europese Gemeenschappen.

*Artikel 5***Comité**

1. De Commissie wordt bijgestaan door het bij artikel 6, eerste alinea, van Besluit 91/49/EEG opgerichte comité van raadgevende aard.
2. De vertegenwoordiger van de Commissie legt het comité een ontwerp voor van de te nemen maatregelen. Het comité brengt binnen een termijn die de voorzitter kan vaststellen naar gelang van de urgentie van de materie advies

uit over dit ontwerp, zo nodig door middel van een stemming.

Het advies wordt in de notulen opgenomen; voorts heeft iedere Lid-Staat het recht te verzoeken dat zijn standpunt in de notulen wordt opgenomen.

De Commissie houdt zoveel mogelijk rekening met het door het comité uitgebrachte advies. Zij brengt het comité op de hoogte van de wijze waarop zij rekening heeft gehouden met dat advies.

3. Op initiatief van zijn voorzitter en eventueel op verzoek van één van zijn leden behandelt het comité iedere vraag in verband met de coördinatie tussen de onder dit besluit vallende acties en de in het kader van het Europees Jaar vallende nationale acties.

*Artikel 6***Projecten**

1. Na raadpleging van de in artikel 2 bedoelde nationale comités staan de Lid-Statens in voor:

- de beoordeling van de projecten van nationale openbare en particuliere organisaties die aan de Commissie ter financiering worden voorgelegd,
- de controle op de uitvoering van deze projecten en de rapportage daarover aan de Commissie, voor zover deze projecten nationale financiële steun genieten.

2. Het in artikel 5 bedoelde comité wordt in kennis gesteld van alle projecten waarvoor de Commissie van plan is financiering te verlenen.

*Artikel 7***Informatie van het Europese Parlement, de Raad en het Economisch en Sociaal Comité**

De Commissie houdt het Europese Parlement, de Raad en het Economisch en Sociaal Comité op de hoogte van de vorderingen van de werkzaamheden en zendt hun een overzicht en evaluatie van de in de loop van het Europees Jaar gevoerde acties toe.

Gedaan te Luxemburg, 24 juni 1992.

Voor de Raad

De Voorzitter

José da SILVA PENEDA

AANBEVELING VAN DE RAAD

van 24 juni 1992

inzake gemeenschappelijke criteria met betrekking tot toereikende inkomsten en prestaties in de stelsels van sociale bescherming

(92/441/EEG)

DE RAAD VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, inzonderheid op artikel 235,

Gezien het voorstel van de Commissie ⁽¹⁾,Gezien het advies van het Europese Parlement ⁽²⁾,Gezien het advies van het Economisch en Sociaal Comité ⁽³⁾,

- (1) Overwegende dat de versterking van de sociale samenhang binnen de Gemeenschap impliceert dat de solidariteit met de armste en meest kwetsbare personen in de samenleving moet worden bevorderd;
- (2) Overwegende dat eerbied voor de menselijke waardigheid een van de grondrechten is waarop het Gemeenschapsrecht stoelt, zoals deze grondrechten erkend zijn in de preambule van de Europese Akte;
- (3) Overwegende dat verschijnselen van sociale uitsluiting en gevaar voor bestaansonzekerheid in de afgelopen tien jaar zijn toegenomen en gediversifieerd, met name vanwege de combinatie van ontwikkelingen op de arbeidsmarkt enerzijds, in het bijzonder de toename van langdurige werkloosheid, en veranderingen in de gezinsstructuur anderzijds, in het bijzonder de toename van het aantal eenpersoonshuishoudens;
- (4) Overwegende dat de algemene beleidsmaatregelen inzake ontwikkeling, die de geconstateerde structurele ontwikkelingen kunnen helpen afremmen, vergezeld moeten gaan van een specifiek, systematisch en coherent integratiebeleid;
- (5) Overwegende dat het derhalve zaak is de inspanningen voort te zetten, de verworvenheden van het sociaal beleid te versterken en dit beleid af te stemmen op het meerdimensionale karakter van de sociale uitsluiting, dat impliceert dat er naast de verschillende vormen van directe hulp ook maatregelen vereist zijn die bewust gericht zijn op de economische en sociale integratie van de betrokkenen;
- (6) Overwegende dat mensen met ontoereikende, onregelmatige en onzekere inkomsten niet in staat zijn behoor-

lijk deel te nemen aan het economische en sociale leven van de maatschappij waarin zij leven, en er evenmin in slagen zich economisch en sociaal te integreren; dat het dus van belang is de meest kansarmen in het kader van een algemeen, samenhangend beleid ter ondersteuning van hun integratie een recht toe te kennen op toereikende, stabiele en voorzienbare inkomsten;

- (7) Overwegende dat de Raad en de Ministers van Sociale Zaken, in het kader van de Raad bijeen, op 29 september 1989 een resolutie hebben aangenomen ter bestrijding van de sociale uitsluiting ⁽⁴⁾, waarin wordt beklemtoond dat de bestrijding van de sociale uitsluiting een belangrijk onderdeel van de sociale dimensie van de interne markt mag worden geacht;

- (8) Overwegende dat in het Gemeenschapshandvest van de sociale grondrechten van de werkenden, dat op de Europese Raad van Straatsburg van 9 december 1989 door de Staatshoofden en Regeringsleiders van elf Lid-Staten is aangenomen, met name in de achtste overweging en in de punten 10 en 25 het volgende wordt verklaard:

„Overwegende dat [. . .] het, in een geest van solidariteit, belangrijk is sociale uitsluiting te bestrijden;”;

„Volgens de specifieke bepalingen van elk land:

10. hebben alle werkenden van de Europese Gemeenschap recht op een adequate sociale bescherming en, ongeacht hun statuut en de grootte van de onderneming waarin zij werken, op sociale-zekerheidsprestaties van een toereikend niveau;

moeten personen die, ongeacht of zij al dan niet reeds hebben gewerkt, van de arbeidsmarkt zijn uitgesloten en geen bestaansmiddelen hebben, aanspraak kunnen maken op voldoende uitkeringen en middelen, aangepast aan hun persoonlijke situatie.”;

- „25. dienen alle personen die de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt, maar geen recht op pensioen hebben en niet over andere bestaansmiddelen beschikken, in aanmerking te kunnen komen voor voldoende middelen, alsmede voor een aan hun specifieke behoeften aangepaste sociale en geneeskundige bijstand.”;

⁽¹⁾ PB nr. C 163 van 22. 6. 1991, blz. 3.

⁽²⁾ PB nr. C 150 van 15. 6. 1992.

⁽³⁾ PB nr. C 14 van 20. 1. 1992, blz. 1.

⁽⁴⁾ PB nr. C 277 van 31. 10. 1989, blz. 1.

- (9) Overwegende dat de Commissie dit fundamentele aspect van de bestrijding van sociale uitsluiting heeft overgenomen in haar actieprogramma tot uitvoering van het Gemeenschapshandvest van de sociale grondrechten van de werkenden, door met name te wijzen op het belang van een communautair initiatief dat in een geest van solidariteit gericht is op de meest kansarme burgers van de Gemeenschap, met inbegrip van de ouderen, wier sociale situatie al te vaak gelijkenis vertoont met die van personen die van de arbeidsmarkt zijn uitgesloten;
- (10) Overwegende dat de invoering van een garantie inzake inkomsten en prestaties tot de sociale bescherming behoort; dat de Lid-Staten te dien aanzien de juridische aard bepalen van de maatregelen die deze garantie moeten bieden, en die in de meeste Lid-Staten niet onder de sociale zekerheid vallen;
- (11) Overwegende dat bij de geleidelijke tenuitvoerlegging van deze aanbeveling rekening moet worden gehouden met de beschikbare financiële middelen, met de nationale prioriteiten en met het evenwicht binnen de nationale stelsels van sociale bescherming; dat het niveau van sociale bescherming van Lid-Staat tot Lid-Staat verschilt;
- (12) Overwegende dat het Europese Parlement zich in zijn resolutie over de bestrijding van de armoede in de Europese Gemeenschap ⁽¹⁾ heeft uitgesproken voor de invoering in alle Lid-Staten van een gegarandeerd minimuminkomen als middel om de armste burgers in de maatschappij te integreren;
- (13) Overwegende dat ook het Economisch en Sociaal Comité in zijn advies over armoede van 12 juli 1989 ⁽²⁾ de invoering van een sociaal minimum heeft bepleit, dat tegelijk bedoeld is als vangnet voor de armen en als stimulans voor hun reïntegratie in de samenleving;

Overwegende dat deze aanbeveling de nationale en communautaire bepalingen inzake verblijfsrecht onverlet laat;

- (15) Overwegende dat het Verdrag voor de verwezenlijking van de doelstellingen van deze aanbeveling in geen andere middelen voorziet dan die van artikel 235,

I. BEVEELT DE LID-STATEN AAN:

- A. in het kader van een algemene, coherente regeling ter bestrijding van sociale uitsluiting, het fundamentele recht van personen te erkennen op inkomsten en prestaties die toereikend zijn om een menswaardig bestaan te leiden, en hun stelsel van sociale bescher-

ming voor zover nodig volgens onderstaande beginselen en richtsnoeren dienovereenkomstig aan te passen;

- B. aan de erkenning van dit recht vorm te geven volgens onderstaande algemene beginselen:

1. de bevestiging van een op eerbied voor de menselijke waardigheid gebaseerd recht;
2. de omschrijving van de personele werkingssfeer van dit recht ten aanzien van de legale vestiging en de nationaliteit overeenkomstig de relevante bepalingen inzake vestiging en/of verblijf, waarbij ernaar wordt gestreefd volgens de door de Lid-Staten vastgestelde bepalingen geleidelijk en zo ruim mogelijk alle uitsluitingssituaties te omvatten;
3. de opening van dit recht voor alle personen die zelf of in het huishouden waarin zij leven, niet over toereikende inkomsten beschikken,
 - onder voorbehoud van actieve beschikbaarheid voor arbeid of beroepsopleiding ten einde werk te vinden, voor personen wier leeftijd, gezondheid en gezinssituatie deze actieve beschikbaarheid mogelijk maken of, in voorkomend geval, onder voorbehoud van maatregelen tot economische en sociale integratie voor de overige personen, en
 - onverminderd het recht van de Lid-Staten om dit recht niet toe te kennen aan personen die een voltijdse betrekking hebben of aan studenten;
4. de toegang tot dit recht zonder beperking in de tijd, voor zover aan de toekenningsvoorwaarden wordt voldaan en met dien verstande dat in concreto het recht steeds opnieuw voor beperkte, aansluitende tijdvakken kan worden toegekend;
5. de aanvullende aard van dit recht ten opzichte van andere sociale rechten, terwijl er tegelijkertijd naar moet worden gestreefd de armsten opnieuw op te nemen in het stelsel van de algemene rechten;
6. de flankering van dit recht door beleidsmaatregelen die op nationaal niveau nodig worden geacht voor de economische en sociale integratie van de betrokkenen, zoals bepaald in de resolutie van de Raad en de Ministers van Sociale Zaken, in het kader van de Raad bijeen, van 29 september 1989, ter bestrijding van de sociale uitsluiting;

- C. aan de tenuitvoerlegging van dit recht vorm te geven volgens onderstaande praktische richtsnoeren:

1. a) rekening houdend met de levensstandaard en het prijspeil in de betrokken Lid-Staat wordt voor huishoudens van verschillend type en verschillende omvang de hoogte van

⁽¹⁾ PB nr. C 262 van 10. 10. 1988, blz. 194.

⁽²⁾ PB nr. C 221 van 28. 8. 1989, blz. 10.

- de inkomsten vastgesteld die toereikend worden geacht om op menswaardige wijze in de noodzakelijke levensbehoeften te voorzien;
- b) de bedragen worden aangepast of aangevuld om in specifieke behoeften te voorzien;
- c) bij de vaststelling van deze bedragen dient te worden uitgegaan van geschikte indicatoren zoals bij voorbeeld het gemiddelde beschikbare inkomen in de Lid-Staat, de gezinsconsumptiestatistiek, het wettelijk minimumloon, zo dat al bestaat, of het prijspeil;
- d) voor personen die de leeftijd en de geschiktheid hebben om te werken, moet een stimulans blijven bestaan om werk te zoeken;
- e) er worden modaliteiten vastgesteld voor een periodieke herziening van deze bedragen op basis van dezelfde indicatoren, zodat de betrokkenen in deze behoeften kunnen blijven voorzien;
2. aan personen met individuele of gezinsinkomsten die lager zijn dan het aldus vastgestelde, aangepaste of aangevulde bedrag, dient afgestemde financiële steun te worden toegekend zodat zij over dit bedrag kunnen beschikken;
3. er dienen de nodige maatregelen te worden genomen opdat met betrekking tot de omvang van de aldus verstrekte geldelijke steun bij de toepassing van de regelingen inzake belastingheffing, burgerlijke verplichtingen en sociale zekerheid rekening wordt gehouden met het wenselijke niveau van inkomsten en prestaties die toereikend zijn om een menswaardig bestaan te leiden;
4. er dienen maatregelen te worden genomen om ervoor te zorgen dat de betrokken personen gemakkelijker toegang krijgen tot passende sociale begeleiding, zoals advies, voorlichting en hulp bij het geldend maken van hun rechten;
5. ten behoeve van de personen die de leeftijd en de geschiktheid hebben om te werken, moeten maatregelen worden vastgesteld, waaronder indien nodig het organiseren van beroepsopleidingen, om hen doeltreffend te helpen bij hun integratie of herintegratie in het beroepsleven;
6. er dienen maatregelen te worden genomen om de meest kansarme personen daadwerkelijk van dit recht op de hoogte te stellen;
- de administratieve procedures en het onderzoek naar de bestaansmiddelen en de persoonlijke omstandigheden met betrekking tot de toekenning van dit recht dienen zoveel mogelijk te worden vereenvoudigd;
- er dienen, voor zover mogelijk en overeenkomstig de nationale bepalingen, voor de betrokken personen gemakkelijk toegankelijke mogelijkheden te worden gecreëerd om bij onafhankelijke derden zoals rechtbanken in beroep te gaan:
- D. deze inkomsten en prestaties te garanderen in het kader van de stelsels voor de sociale bescherming;
- concrete regels ter zake vast te stellen, de kosten ervan te financieren en het beheer en de uitvoering ervan te organiseren overeenkomstig de nationale wetgeving en/of praktijken;
- E. de in deze aanbeveling bedoelde maatregelen met ingang van heden geleidelijk uit te voeren, zodat over vijf jaar een balans kan worden opgemaakt,
- en daarbij rekening te houden met de beschikbare economische en begrotingsmiddelen, alsmede met de door de nationale autoriteiten vastgestelde prioriteiten en het evenwicht binnen de stelsels van sociale bescherming en
- de werkingssfeer ervan in voorkomend geval te differentiëren naar leeftijdscategorie of gezins-situatie;
- F. passende maatregelen te nemen
- om systematisch informatie te verzamelen over de daadwerkelijke voorwaarden voor toegang van de betrokken bevolkingsgroepen tot deze maatregelen en
- om de tenuitvoerlegging en de resultaten ervan methodisch te evalueren,
- II. EN VERZOEKT DE COMMISSIE HIERTOEF:
1. in samenwerking met de Lid-Staten de systematische uitwisseling van informatie en ervaringen en de voortdurende evaluatie van de vastgestelde nationale maatregelen te stimuleren en te organiseren;
2. het Europese Parlement, de Raad en het Economisch en Sociaal Comité op gezette tijden een verslag voor te leggen waarin de vorderingen en problemen bij de uitvoering van deze aanbeveling worden beschreven op basis van de haar door de Lid-Staten verstrekte gegevens.

Gedaan te Luxemburg, 24 juni 1992.

Voor de Raad
De Voorzitter
José da SILVA PENEDA

AANBEVELING VAN DE RAAD

van 27 juli 1992

betreffende de convergentie van de doelstellingen en het beleid op het gebied van de sociale bescherming

(92/442/EEG)

DE RAAD VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, inzonderheid op artikel 235,

Gezien het voorstel van de Commissie ⁽¹⁾,Gezien het advies van het Europese Parlement ⁽²⁾,Gezien het advies van het Economisch en Sociaal-Comité ⁽³⁾,

Overwegende dat ingevolge artikel 118 van het Verdrag de Commissie tot taak heeft, een nauwe samenwerking tussen de Lid-Staten op sociaal gebied te bevorderen;

Overwegende dat in het Gemeenschapshandvest van de sociale grondrechten van de werkenden, dat op de Europese Raad van Straatsburg van 9 december 1989 door de Staatshoofden en Regeringsleiders van elf Lid-Staten is aangenomen, in de zevende, de dertiende en de zestiende overweging en in de punten 10, 24 en 25 met name het volgende is verklaard:

„Overwegende dat de verwezenlijking van de interne markt voor de werkenden van de Europese Gemeenschap moet leiden tot verbeteringen op sociaal gebied, met name ten aanzien van [. . .] de sociale bescherming [. . .];”;

„Overwegende dat dit handvest [. . .] beoogt op plechtige wijze te bevestigen dat de tenuitvoerlegging van de Europese Akte ten volle rekening moet houden met de sociale dimensie van de Gemeenschap en dat in dit verband op de gepaste niveaus moet worden gezorgd voor de ontwikkeling van de sociale rechten van de werkenden van de Europese Gemeenschap en in het bijzonder van loontrekkenden en zelfstandigen;”;

„Overwegende dat de plechtige afkondiging van de sociale grondrechten op het niveau van de Europese Gemeenschap bij de tenuitvoerlegging geen argument mag vormen voor enige achteruitgang ten opzichte van de thans in iedere Lid-Staat bestaande situatie;”;

„Volgens de specifieke bepalingen van elk land:

10. hebben alle werkenden van de Europese Gemeenschap recht op een adequate sociale bescherming en, ongeacht hun statuut en de grootte van de onderne-

ming waarin zij werken, op sociale-zekerheidsprestaties van een toereikend niveau;

moeten personen die, ongeacht of zij al dan niet reeds hebben gewerkt, van de arbeidsmarkt zijn uitgesloten en geen bestaansmiddelen hebben, aanspraak kunnen maken op voldoende uitkeringen en middelen, aangepast aan hun persoonlijke situatie.”;

„Volgens de specifieke bepalingen van elk land:

24. moeten alle werkenden van de Europese Gemeenschap bij hun pensionering over middelen kunnen beschikken die hun een behoorlijk levenspeil garanderen;
25. dienen alle personen die de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt, maar geen recht op pensioen hebben en niet over andere bestaansmiddelen beschikken, in aanmerking te kunnen komen voor voldoende middelen, alsmede voor een aan hun specifieke behoeften aangepaste sociale en geneeskundige bijstand.”;

Overwegende dat de sociale bescherming, in het kader van het algemeen recht van een ieder op sociale bescherming, een essentieel instrument is van de solidariteit tussen de inwoners van iedere Lid-Staat;

Overwegende dat de Commissie er in haar actieprogramma voor de tenuitvoerlegging van het Gemeenschapshandvest van de sociale grondrechten van de werkenden op heeft gewezen dat de verschillen in sociale dekking een ernstige belemmering voor het vrije verkeer van werknemers kunnen vormen en het gebrek aan evenwicht tussen de regio's, met name tussen het Noorden en het Zuiden van de Gemeenschap, kunnen vergroten; dat dientengevolge is voorgesteld een strategie van convergentie van het beleid van de Lid-Staten op dit gebied rond gezamenlijk vastgestelde doelstellingen te bevorderen, waardoor de bovengenoemde bezwaren ondergaan kunnen worden;

Overwegende dat de Raad, uitgaande van de constatering dat vergelijkbare ontwikkelingen in de meeste Lid-Staten gemeenschappelijke problemen kunnen opleveren (met name de vergrijzing van de bevolking, de ontwikkelingen in de gezinsstructuren, aanhoudende hoge werkloosheid en de ontwikkeling van nieuwe vormen van armoede), in zijn zitting van 29 september 1989 heeft voorgesteld deze feitelijke convergentie nog meer te bevorderen, door het vastleggen van gemeenschappelijke doelstellingen om richtpunten te bieden voor de ontwikkelingen in het nationale beleid;

⁽¹⁾ PB nr. C 194 van 25. 7. 1991, blz. 13.

⁽²⁾ PB nr. C 67 van 16. 3. 1992, blz. 206.

⁽³⁾ PB nr. C 40 van 17. 2. 1992, blz. 91.

Overwegende dat het doel van deze convergentiestrategie bestaat in het vaststellen van gemeenschappelijke doelstellingen die als leidraad kunnen dienen voor het beleid van de Lid-Staten, zodat de verschillende nationale stelsels naast elkaar kunnen bestaan en zich in onderlinge harmonie kunnen ontwikkelen in de richting van de fundamentele doelstellingen van de Gemeenschap;

Overwegende dat de gezamenlijk geformuleerde specifieke doelstellingen moeten dienen als richtpunten voor de aanpassing van deze stelsels aan de ontwikkelingen in de behoeften aan bescherming en met name aan de behoeften in verband met veranderingen op de arbeidsmarkt, veranderingen in de gezinsstructuren en de demografische ontwikkelingen;

Overwegende dat deze convergentie ook gericht is op het handhaven en het stimuleren van de ontwikkeling van de sociale bescherming in de context van de voltooiing van de interne markt; dat deze markt de mobiliteit van werkenden en hun gezinnen binnen de Gemeenschap zal vergemakkelijken en dat vermeden moet worden dat deze mobiliteit wordt belemmerd door te grote verschillen tussen de niveaus van sociale bescherming;

Overwegende dat het, wegens de verscheidenheid van de stelsels en het feit dat deze in de nationale cultuur geworteld zijn, aan de Lid-Staten staat de opzet, de modaliteiten van de financiering en de organisatie van hun stelsel van sociale bescherming te bepalen;

Overwegende dat deze aanbeveling de nationale en communautaire bepalingen inzake het verblijfsrecht onverlet laat;

Overwegende dat de in deze aanbeveling vastgelegde doelstellingen inzake sociale bescherming geen afbreuk doen aan de bevoegdheid van de Lid-Staten om de beginselen en de organisatie van hun gezondheidszorgstelsel te bepalen;

Overwegende dat deze actie noodzakelijk lijkt om in het kader van de werking van de gemeenschappelijke markt een van de doelstellingen van de Gemeenschap te verwezenlijken, zonder dat het Verdrag in de daartoe vereiste bevoegdheden heeft voorzien,

I. BEVEELT DE LID-STATEN AAN:

A. hun algemene beleid op het gebied van de sociale bescherming, onverminderd de bevoegdheid van de Lid-Staten om de beginselen en de organisatie van hun eigen stelsels in de betrokken sectoren te bepalen, op de volgende doelstellingen te richten:

1. Rekening houdend met de beschikbare financiële middelen, de prioriteiten en het evenwicht binnen de stelsels van sociale bescherming en de verschillen in organisatie en financiering van deze stelsels, dient de sociale bescherming gericht te zijn op de volgende taken:

a) overeenkomstig de beginselen neergelegd in Aanbeveling 92/441/EEG van de Raad van 24 juni 1992 inzake gemeenschappelijke criteria met betrekking tot toereikende inkomsten en prestaties in de stelsels van

sociale bescherming ⁽¹⁾, een inkomstenpeil garanderen dat een menswaardig leven mogelijk maakt;

b) onder de door elke Lid-Staat vastgestelde voorwaarden aan de persoon die legaal op zijn grondgebied woonachtig is, ongeacht diens inkomstenpeil de mogelijkheid bieden om in aanmerking te komen voor de stelsels ter bescherming van de volksgezondheid die in de Lid-Staat bestaan;

c) de sociale integratie bevorderen van de personen die legaal op het grondgebied van de Lid-Staat woonachtig zijn, alsook de integratie op de arbeidsmarkt van degenen die in staat zijn betaalde arbeid te verrichten;

d) aan werknemers, wanneer zij wegens pensionering hun activiteit beëindigen dan wel deze wegens ziekte, ongeval, moederschap, invaliditeit of werkloosheid moeten onderbreken, een vervangingsinkomen toekennen in de vorm van een forfaitaire uitkering of een op basis van hun vroegere arbeidsinkomen berekende uitkering waardoor hun levensstandaard, op grond van hun deelneming aan passende sociale-zekerheidsregelingen, in redelijke mate in stand wordt gehouden;

e) de mogelijkheid onderzoeken om een passende sociale bescherming voor zelfstandigen tot stand te brengen en/of te ontwikkelen

2. Bij het toekennen van sociale-beschermingsprestaties moeten de volgende beginselen in acht genomen worden:

a) gelijke behandeling, zodat iedere discriminatie naar nationaliteit, ras, geslacht, religie, zeden of politieke overtuiging vermeden wordt, wanneer de aanvragers voldoen aan de ter verkrijging van de prestaties gestelde voorwaarden inzake de duur van de tijdvakken van verzekering en/of wonen;

b) billijkheid, opdat de uitkeringsgerechtigden hun aandeel in de verbetering van de levensstandaard van de gehele bevolking ontvangen, zij het met inachtneming van de op nationaal niveau vastgestelde prioriteiten.

3. Er dient te worden gestreefd naar aanpassing van de sociale-beschermingsstelsels aan de ontwikkelingen in de leefwijzen en de gezinsstructuren, wanneer deze nieuwe behoeften aan sociale bescherming doen ontstaan, met name als gevolg van veranderingen op de arbeidsmarkt en van demografische ontwikkelingen.

⁽¹⁾ Zie bladzijde 46 van dit Publikatieblad.

4. Ten slotte dienen de sociale-beschermingsstelsels zo doelmatig mogelijk beheerd te worden, gelet op de rechten, de behoeften en de omstandigheden van de betrokkenen, alsmede zo doeltreffend mogelijk georganiseerd te zijn en te functioneren;

- B. hun stelsel van sociale bescherming zo nodig aan te passen en te ontwikkelen, onverminderd de bevoegdheid van de Lid-Staten om de beginselen en de organisatie van hun eigen stelsels in de betrokken sectoren te bepalen, ten einde geleidelijk de volgende doelstellingen te verwezenlijken en de maatregelen te nemen die daartoe noodzakelijk zijn:

1. Ziekte

De bijdrage van de sociale bescherming aan de preventie van ziekten en de behandeling en revalidatie van de betrokken personen zodanig organiseren dat de volgende doelstellingen worden bereikt:

- a) onder de door iedere Lid-Staat vastgestelde voorwaarden ervoor zorgen dat personen die legaal op het grondgebied van de Lid-Staat woonachtig zijn, toegang hebben tot de nodige gezondheidszorg, alsmede tot de maatregelen ter preventie van ziekten;
- b) toezien op de handhaving en zo nodig de ontwikkeling van een gezondheidszorg van de nodige kwaliteit, aangepast aan de veranderende behoeften van de bevolking, en met name van die welke voortvloeien uit de zorgbehoefte van ouderen, aan de ontwikkelingen in de ziekteleer en de behandelings technieken en aan de vereiste intensivering van de preventie;
- c) indien nodig, de revalidatie van herstellende zieken, met name na een ernstige ziekte of een ongeval, en vervolgens hun herinschakeling in het arbeidsproces organiseren;
- d) aan werknemers die door ziekte hun werk moeten onderbreken, een forfaitaire of een op basis van hun vroegere arbeidsinkomen berekende uitkering toekennen, op grond van hun deelneming aan passende sociale-zekerheidsregelingen, waardoor hun levensstandaard in redelijke mate in stand wordt gehouden.

2. Moederschap

- a) Organiseren van een tegemoetkoming in de kosten van de door zwangerschap, bevalling en de gevolgen daarvan noodzakelijk geworden verzorging voor alle vrouwen die legaal op het grondgebied van de Lid-Staat woonachtig zijn, onder voorbehoud dat de

betrokken vrouw aan passende sociale-zekerheidsregelingen deelneemt en/of onder voorbehoud dat de sociale bijstand hierin voorziet;

- b) bewerkstelligen dat werkneemsters, wanneer zij hun arbeid wegens moederschap onderbreken, een passende sociale bescherming genieten.

3. Werkloosheid

- a) Overeenkomstig het bepaalde in de aanbeveling van de Raad van 24 juni 1992 aan personen zonder betaald werk die legaal op het grondgebied van de Lid-Staat woonachtig zijn, onder voorbehoud dat zij actief beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt, een minimuminkomen waarborgen;
- b) ten behoeve van werklozen, met name jongeren die tot de arbeidsmarkt toetreden en langdurig werklozen, voorzieningen opzetten om uitsluiting te bestrijden, met de bedoeling hun inschakeling op de arbeidsmarkt te bevorderen, onder voorbehoud dat zij actief beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt of voor een beroepsopleiding ten einde werk te vinden;
- c) aan werknemers die werkloos zijn geworden, op grond van hun deelneming aan passende sociale-zekerheidsregelingen een forfaitaire of een op basis van hun vroegere arbeidsinkomen berekende uitkering toekennen, waardoor hun levensstandaard in redelijke mate in stand wordt gehouden, onder voorbehoud dat zij actief beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt of voor een beroepsopleiding ten einde werk te vinden.

4. Arbeidsongeschiktheid

- a) Overeenkomstig het bepaalde in de aanbeveling van 24 juni 1992 aan legaal op het grondgebied van de Lid-Staat woonachtige gehandicapten een minimuminkomen waarborgen;
- b) de sociale en economische integratie van langdurig zieken of arbeidsongeschikten bevorderen;
- c) aan werknemers die hun werkzaamheid als gevolg van invaliditeit moeten verminderen of onderbreken, een forfaitaire of een op basis van hun vroegere arbeidsinkomen berekende uitkering, die in voorkomend geval naar de mate van arbeidsongeschiktheid wordt gedifferentieerd, toekennen, op grond van hun deelneming aan passende sociale-zekerheidsregelingen, waardoor hun levensstandaard in redelijke mate in stand wordt gehouden.

5. Ouderdom

- a) Overeenkomstig het bepaalde in de aanbeveling van 24 juni 1992 aan legaal op het grondgebied van de Lid-Staat woonachtige ouderen, een minimuminkomen waarborgen;
- b) passende maatregelen van sociale bescherming nemen, rekening houdend met de specifieke behoeften van ouderen die afhankelijk zijn van de zorg en de dienstverlening van derden;
- c) maatregelen nemen om de sociale uitsluiting van ouderen te bestrijden;
- d) met inachtneming van de nationale situatie inzake werkloosheid en demografische ontwikkeling, de belemmeringen trachten weg te nemen die verhinderen dat personen die de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt, blijven werken;
- e) voorwaarden scheppen opdat gepensioneerde werknemers met een volledige loopbaan tijdens de gehele periode van hun pensioen een vervangingsinkomen kunnen genieten dat een redelijk deel van hun vroegere arbeidsinkomen uitmaakt, waarbij in voorkomend geval rekening wordt gehouden met de wettelijke en aanvullende stelsels en het evenwicht tussen de belangen van werkenden en gepensioneerden wordt gehandhaafd;
- f) bij de berekening van pensioenrechten ervoor zorgen dat werknemers met een onvolledige loopbaan vanwege perioden van ziekte, invaliditeit of langdurige werkloosheid, alsook werknemers die hun activiteit gedurende korte tijd hebben onderbroken om hun kinderen groot te brengen of, in voorkomend geval, overeenkomstig de nationale wetgeving, andere personen ten laste hadden, minder benadeeld worden, door met name in de mogelijkheid van vrijwillige premiebetaling te voorzien;
- g) de pensioenstelsels aanpassen aan de ontwikkelingen in de leefwijzen en gezinsstructuren;

- h) zo nodig bevorderen dat de voorwaarden voor het verkrijgen van pensioenrechten, met name van rechten op aanvullend pensioen, worden bijgesteld ten einde de belemmeringen voor de mobiliteit van werknemers weg te nemen;
- i) te zijner tijd de pensioenstelsels aan de demografische ontwikkelingen aanpassen, waarbij de sleutelrol van de wettelijke pensioenregelingen gehandhaafd dient te blijven.

6. Gezin

- a) De uitkeringen verder uitbouwen
 - voor de gezinnen waarvoor de kinderlast het zwaarste weegt, bij voorbeeld wegens het aantal kinderen, en/of
 - voor de minst bedeelde gezinnen;
- b) de inschakeling van personen die, na hun kinderen te hebben grootgebracht, tot de arbeidsmarkt wensen toe te treden, helpen bevorderen;
- c) de belemmeringen helpen wegnemen voor het uitoefenen van een beroepsbezigheid door ouders, via maatregelen die de combinatie gezins- en beroepsleven mogelijk maken,

II. EN VERZOEKT DE COMMISSIE DAARTOE:

1. de Raad op gezette tijden een verslag voor te leggen waarin de in de richting van bovenstaande doelstellingen geboekte vooruitgang wordt geëvalueerd, en in samenwerking met de Lid-Staten daartoe geschikte criteria op te stellen en het gebruik ervan te ontwikkelen;
2. een regelmatige gedachtenwisseling met de Lid-Staten te organiseren over de ontwikkeling van hun beleid op het gebied van de sociale bescherming.

Gedaan te Brussel, 27 juli 1992.

Voor de Raad
De Voorzitter
N. LAMONT

AANBEVELING VAN DE RAAD

van 27 juli 1992

betreffende de bevordering van werknemersparticipatie in bedrijfswinsten en -resultaten (inclusief aandelenparticipatie)

(92/443/EEG)

DE RAAD VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, inzonderheid op artikel 235,

Gezien het voorstel van de Commissie ⁽¹⁾,

Gezien het advies van het Europese Parlement ⁽²⁾,

Gezien het advies van het Economisch en Sociaal Comité ⁽³⁾,

Overwegende dat de Commissie in haar mededeling betreffende het actieprogramma in verband met de tenuitvoerlegging van het Gemeenschapshandvest van de sociale grondrechten van de werkenden, haar voornemen heeft bekendgemaakt om een communautair instrument inzake aandelen- en financiële participatie van werknemers voor te leggen;

Overwegende dat over de bevordering in de Lid-Staten van werknemersparticipatie in bedrijfswinsten en -resultaten een rapport is opgesteld; dat uit dit rapport is gebleken dat er in de Gemeenschap een grote verscheidenheid van participatievormen bestaat, waaronder de toekenning van premies in contanten, stelsels op basis van de toekenning van aandelen en uitgestelde winstdeling en verschillende stelsels van werknemersaandeelhouderschap;

Overwegende dat de aanmoediging van financiële bedrijfsparticipatie van werknemers, zonder discriminatie naar geslacht of nationaliteit, kan worden beschouwd als een manier om een verderreikende verdeling te verkrijgen van het vermogen van de ondernemingen, dat mede door de werknemers is gevormd; dat daarnaast met name een grotere betrokkenheid van de werknemers bij de toekomst van hun bedrijven wordt bevorderd door stimulering van op bedrijfsniveau vastgestelde vormen van financiële bedrijfsparticipatie van de werknemers;

Overwegende dat er, hoewel het empirische onderzoek naar de gevolgen van dergelijke participatievormen in de praktijk nog geen overtuigend bewijs levert van grote algemene voordelen, voldoende aanwijzingen zijn dat die vormen

positieve gevolgen hebben, vooral wat de motivatie en de produktiviteit van de werknemers en het concurrentievermogen van de ondernemingen betreft;

Overwegende dat een grotere verspreiding van vormen van financiële participatie binnen de Gemeenschap moet worden bevorderd, zonder daarom een actieve harmonisering of een vermindering van de vele bestaande vormen na te streven;

Overwegende dat rekening moet worden gehouden met de belangrijke rol en de grote verantwoordelijkheden van de sociale partners op dit gebied; dat de belangstelling van de sociale partners voor en hun actieve betrokkenheid bij dit communautaire initiatief bepalend zullen zijn voor het uiteindelijke succes;

Overwegende dat deze actie nodig lijkt om, in het kader van de werking van de gemeenschappelijke markt, een van de doelstellingen van de Gemeenschap te verwezenlijken,

I. VERZOEKT DE LID-STATEN:

1. om de potentiële voordelen te erkennen van een ruimer gebruik, individueel of collectief, van een grote verscheidenheid aan vormen voor werknemersparticipatie in bedrijfswinsten en -resultaten zoals winstdeling, werknemersaandeelhouderschap of gemengde vormen;
2. om in dat verband rekening te houden met de rol en verantwoordelijkheid van de sociale partners, overeenkomstig de nationale wetgevingen en/of praktijken,

II. BEVEELT DE LID-STATEN AAN:

1. ervoor te zorgen dat adequate wettelijke structuren de invoering mogelijk maken van de in deze aanbeveling bedoelde participatievormen;
2. de mogelijkheid te overwegen om stimulerende maatregelen toe te passen, zoals het verlenen van fiscale of andere financiële voordelen om de invoering van bepaalde participatievormen te bevorderen;
3. het gebruik van participatievormen aan te moedigen door goede voorlichting van alle betrokken partijen te vergemakkelijken;
4. bij de keuze van de te stimuleren participatievormen rekening te houden met de in de andere Lid-Statens opgedane ervaring;

⁽¹⁾ PB nr. C 245 van 20. 9. 1991, blz. 12, en PB nr. C 140 van 3. 6. 1992, blz. 5.

⁽²⁾ PB nr. C 125 van 18. 5. 1992, blz. 241.

⁽³⁾ PB nr. C 18 van 21. 4. 1992, blz. 40.

5. ervoor te zorgen dat de betrokken partijen, in het kader van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen alsook van de eventuele praktijk in de Lid-Staten, kunnen beschikken over een ruime scala van vormen of voorwaarden, terwijl over de toepassing daarvan, wanneer dat opportuun is, overleg plaatsvindt tussen werkgevers en werknemers of hun vertegenwoordigers;
6. ervoor te zorgen dat deze keuze gemaakt kan worden op een niveau dat, met inachtneming van de nationale wetgevingen en/of praktijken op het gebied van collectieve onderhandelingen, zo dicht mogelijk bij de werknemers en de onderneming ligt;
7. inachtneming van de kernpunten in de bijlage in overweging te nemen en/of aan te moedigen, wanneer nieuwe vormen van financiële participatie worden uitgewerkt of bestaande vormen worden herzien;
8. drie jaar na de aanneming van deze aanbeveling de beschikbare nationale gegevens inzake de ontwikkeling van de financiële participatie van werknemers te

onderzoeken en de resultaten aan de Commissie mee te delen;

9. de sociale partners van bovengenoemde punten bewust te maken,

III. NEEMT AKTE VAN HET VOORNEMEN VAN DE COMMISSIE OM:

binnen vier jaar na de aanneming van deze aanbeveling op basis van de door de Lid-Staten verstrekte informatie een verslag over de toepassing ervan aan het Europese Parlement, de Raad en het Economisch en Sociaal Comité voor te leggen.

Gedaan te Brussel, 27 juli 1992.

Voor de Raad
De Voorzitter
N. LAMONT

BIJLAGE

IN DEEL II, PUNT 7, BEDOELDE KERNPUNTEN

1. *Regelmaat:* regelmatig worden er participatievormen toegepast en ten minste eenmaal per jaar wordt een of andere „bonus” toegekend.
2. *Vooraf vastgelegde vorm:* de wijze van berekening van de uitkeringen aan werknemers wordt vóór het begin van iedere referentieperiode ondubbelzinnig vastgesteld.
3. *Handhaving van loononderhandelingen:* het bestaan van vormen van financiële participatie mag geen beletsel vormen voor het voeren van normale onderhandelingen over lonen en arbeidsvoorwaarden, noch voor het vaststellen van lonen en andere arbeidsvoorwaarden in deze onderhandelingen.

Afspraken over nieuwe bepalingen op het gebied van financiële werknemersparticipatie kunnen deel uitmaken van de normale onderhandelingen over vaste lonen en arbeidsvoorwaarden, zonder daarvoor in de plaats te komen.

4. *Vrijwillige participatie:* de mogelijkheid, zowel voor ondernemingen als voor werknemers, om binnen het in de Lid-Staten bestaande wettelijke, bestuursrechtelijke of contractuele kader te kiezen voor de toetreding tot een participatievorm of voor de vorm van of de voorwaarden voor financiële participatie waaraan zij wensen deel te nemen.
5. *Berekening van de werknemersuitkeringen:* bonussen moeten in de regel niet vooraf worden vastgesteld, maar worden bepaald aan de hand van een vooraf bepaalde formule waarin de prestatie van de onderneming over een bepaalde periode (uitgedrukt in termen van winst of een andere ondernemingsindicator) wordt weerspiegeld, met dien verstande dat de indicator van de ondernemingsprestatie ondubbelzinnig gespecificeerd moet zijn.
6. *Bedragen:* de wijze waarop de bonussen worden berekend, moet de gewenste stimulerende werking hebben, zonder dat echter een bepaald plafond (in bedragen of percentages) wordt overschreden, ten einde al te aanzienlijke fluctuaties in het totale inkomen te voorkomen.
7. *Risico's:* de werknemers moeten worden gewaarschuwd voor de risico's die inherent zijn aan de vormen van financiële participatie; naast de aan de participatievormen verbonden risico's van inkomensfluctuaties, kunnen de werknemers extra risico's lopen wanneer hun participatie de vorm aanneemt van weinig gediversifieerde investeringen; in dat verband zou onderzoek moeten worden verricht naar mogelijke mechanismen om zich tegen het risico van waardeverlies van de activa te beschermen.
8. *Begunstigden:* begunstigten zijn in de eerste plaats de werknemers, d.w.z. onder een arbeidsovereenkomst vallende loontrekkenden; toegang tot de vormen van winstparticipatie moet zoveel mogelijk openstaan voor alle werknemers van de onderneming.

Meer in het algemeen moeten werknemers in een zelfde objectieve situatie gelijke rechten hebben wat betreft de toegang tot participatievormen.

9. *Soort onderneming:* participatiestelsels kunnen zowel door particuliere als door overheidsondernemingen worden opgezet, zolang betrouwbare indicatoren van de resultaten of de winst van de onderneming beschikbaar zijn of vastgesteld kunnen worden.
10. *Omvang van de onderneming:*
 - a) kleine en middelgrote ondernemingen moeten voldoende mogelijkheden hebben om vormen van financiële participatie toe te passen; vooral is belangrijk dat de administratieve verplichtingen redelijk en de minimale financiële eisen, zo al noodzakelijk, niet te groot zijn;
 - b) bij grotere ondernemingen, vooral multinationals, kan het nuttig zijn de gehele of een gedeelte van de werknemersuitkering te relateren aan de prestatie van afzonderlijke winsteenheden in plaats van aan de totale ondernemingsresultaten;
 - c) de omvang van de onderneming kan mede bepalend zijn voor de keuze van de meest geschikte formule.
11. *Gecomplexiteit:* ingewikkelde participatievormen moeten worden vermeden.
12. *Informatie en opleiding:* voor het welslagen van de verschillende participatievormen moeten aanzienlijke inspanningen worden geleverd om alle betrokken werknemers goed te informeren en, waar nodig, op te leiden.